

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

КАТАЛОГ

КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО И ПРИРОДНО

НАСЛЕДСТВО

В ОБЩИНА ХАРМАНЛИ

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

ВЪВЕДЕНИЕ

В настоящия каталог е изложена обобщена и класифицирана информация за природното и културно-историческото наследство на територията на община Харманли. Изданието представя обектите със значима екологична и културно-историческа стойност като брой, видове и отличителни характеристики, както и възможностите за тяхното валоризиране и използване за целите на социално-икономическото развитие на Харманли. Съдържанието на каталога е разработено в резултат на проведено маркетингово проучване на територията на МИГ Харманли в периода май-юни 2013 г. по договор № МХ-09/13.05.2013 г. чрез използване на следните основни методи на изследване:

- експертна оценка на представители на местни институции и неправителствени организации – музеи, културни и природни центрове, областни и общински институции (държавно горско стопанство, РИОКОЗ и т.н.);
- събиране, обработка и анализ на информация от документи и информационни носители с характер на рекламно-информационни материали, общински и областни стратегии и планове за развитие, документация на общински и областни институции, статистически източници, справочници, издания и бюлетини на институции и организации, пряко и косвено свързани с природното и културно историческо наследство, доклади от проучвания проведени на територията на община Харманли и област Хасково.

Каталогът обхваща информация в три основни раздела:

- Раздел I Културно-историческо наследство в община Харманли
- Раздел II Природно наследство в община Харманли
- Раздел III Каталог на обектите на културно-историческото и природно наследство в община Харманли

В раздел I за културно-историческото наследство са представени:

- обекти и материални ценности с културно-историческа стойност и емблематични за локалната културна идентичност;
- обекти с обособен правен статут/режим или класифицирани, защитени и отличени по определен правно-нормативен ред.

Всеки от обектите първо е идентифициран в зависимост от категорията, в която попада – архитектурно наследство, църкви, храмове, сгради и др. от определен исторически период, монументи и паметници, находки и експонати и др. След това е представена обща оценка за обекта, базирана на неговата стойност в културно-

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

исторически аспект и възможности за експониране, валоризация и използване за целите на социално-икономическото развитие на община Харманли.

В раздел III - каталога, в част първа за културно-историческото наследство, за всеки от обектите, обозначен със съответния идентификационен код е направена детайлна характеристика и приложена снимка.

В раздел II за природното наследство са представени:

- природни ресурси, представители на флора и фауна, екосистеми и природни територии / зони със значима екологична, рекреационна и естетична стойност;
- обекти с обособен правен статут/режим или класифицирани, защитени и отличени по определен правно-нормативен ред.

Всеки от обектите първо е идентифициран в зависимост от категорията, в която попада – защитени зони и природни местности, дървета, птици, флора и фауна типична за община Харманли и лечебни растения. След това е представена обобщена оценка за обекта, базирана на неговата екологична стойност и възможности за валоризиране и използване за целите на рекреация, туризъм, ландшафтен дизайн, научно-изследователска и селскостопанска дейност и за социално-икономическото развитие на община Харманли.

В раздел III - каталога, в част втора за природното наследство, за всеки от обектите, обозначен със съответния идентификационен код е направена детайлна характеристика и приложена снимка.

Каталогът е полезен и ценен за публичен, неправителствен и стопански сектор за целите на:

- Разработване на общински планове и стратегии за развитие;
- Социологически и маркетингови проучвания на територията на община Харманли и трансграничен район България-Турция-Гърция;
- Научни изследвания в областта на екологията, зоологията, биологията, географията, климата, историята, археологията, етнографията, архитектура и др. в община Харманли и трансграничен район България-Турция-Гърция;
- Разработване на маркетингови стратегии за развитие на секторите туризъм, селско стопанство, образование и др. на територията на община Харманли;
- Разработване на концепции за туристически продукти, развитие на туристически и аграрен бизнес, на социални и културно-развлекателни дейности и др. на територията на община Харманли.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

	Стр.
РАЗДЕЛ I КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО В ОБЩИНА ХАРМАНЛИ	5
1. Обща характеристика на културно-историческото наследство в община Харманли	5
2. Идентификация на обектите на културно-историческото наследство	6
3. Обобщена оценка на обектите на културно-историческото наследство	7
РАЗДЕЛ II ПРИРОДНО НАСЛЕДСТВО В ОБЩИНА ХАРМАНЛИ	10
1. Обща характеристика на обектите на природното наследство в община Харманли	10
2. Идентификация на обектите на природното наследство	11
3. Обобщена оценка на обектите на природното наследство	13
РАЗДЕЛ III КАТАЛОГ НА ОБЕКТИТЕ НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО И ПРИРОДНО НАСЛЕДСТВО В ОБЩИНА ХАРМАНЛИ	19
Част първа. Обекти на културно-историческото наследство в община Харманли	24
Част втора. Обекти на природното наследство в община Харманли	55
Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХАРМАНЛИ“	5

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

РАЗДЕЛ I КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО В ОБЩИНА ХАРМАНЛИ

1. Обща характеристика на културно-историческото наследство в община Харманли

Харманли е съхранил духа на историята, съчетавайки традициите си с тенденциите на модерното развитие.

Община Харманли е разположена в югоизточната част на България, в централната част на Хасковска област. Общината има изключително благоприятно транспортно и географско положение. Тя се явява важна пресечна точка на два трансконтинентални пътя, които свързват Западна Европа с Близкия Изток и Северна Европа със Средиземноморието. Крайпътният ѝ характер е афористично изразен в думите: "Харманлиецът няма нужда да пътува защото светът минава през града му."

Харманли е сравнително ново селище, възникнало около началото на XVI век, първоначално като турско селище. В чертите на сегашното Харманли няма останки от стари селища, но в близките му покрайнини се откриват следи от късния неолит и средно-римската епоха.

През 1510 г. се поставят основите на съвременния град Харманли, който отбелязва 500 годишната си история през 2010 г. Именно през 1510 г. е построен солиден Керван Сарай, около който се заселва турско население. Предназначението на тази първа представителна сграда е да осигури подслон на пътници и коне, както и спокойното пътуване на търговски и икономически посланичества по големия държавен път Цариград - Белград.

Бурно и ускорено развитие и благоустрояване на града се извършва след 1580 г., когато собственик на харманлийските земи става Сиавюш паша везир на империята. Към 1553 г. според пътеписите на Ханс Дерншвам вече живеят тук и българи. Започва бързо развитие на Харманли. През 1833 г. е открито килийно училище, а през 1835 г. построена е и църквата "Свети Атанасий".

През 1585 г. за улеснение на пътници, керванджии и харманджии по заповед на турския везир Сивюш паша е построен сводест мост над реката в обичайния за епохата арабски стил. Мраморният надпис на моста гласи: "Светът е един мост, по който минава пътят на царя и бедняка." Днес този мост, наречен Гърбавият мост е един от символите на Харманли, своеобразен кръстопът на култури, идеи и търговски пътища.

Освобождението на гр. Харманли от османско робство става на 17.01.1878 г., с кратък, но ожесточен бой с местните турски войскове части. След Освобождението се създават занаятчийски, общарски, коларо железарски и други работилници, както и акционерски дружества за изкупуване на тютюн.

В залеза на робството, през 1870 г., харманлийци основават своето читалище "Братолюбие", преименувано в "Дружба" през 1899 г. И днес то е средище на духовния

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

живот в общината, пазител на възрожденските идеи, сцена за изява на творческите заложби на различни поколения.

На територията на община Харманли активна дейност развиват Читалище „Дружба” и читалище „Харманли” в гр. Харманли”, Читалище „Слънце” в с. Браница и Читалище „Развитие” в с. Славяново. Филиали на НЧ „Дружба” са „Светлина” в с. Орещец, „Изгрев” в с. Върбово, „Отец Паисий” в с. Доситиево, „Васил Левски” в с. Българин, „Пробуда” в с. Бисер и „Искра” в с. Изворово.

2. Идентифициране на обектите на културно-историческото наследство

Обектите на културно-историческото наследство в община Харманли са разпределени в 6 категории:

- a. Архитектурни обекти от тракийска и римска епоха, от Средновековие и Възраждане;
- b. Християнски църкви, храмове и параклиси;
- c. Монументи и паметници;
- d. Исторически находки и експонати .

Всеки от обектите е групиран и придобива идентификационен код, който е съставен от кода на категорията – a, b и т.н. и пореден номер 1, 2 и т.н. По този начин идентификационния код става a1, a2, b1, b2 и т.н. Подвидовете обекти придобиват идентификационния код на основната категория и група, в която влизат – a1, b1 и т.н. и пореден номер 1, 2 и т.н. съответно идентификационния код става a1.1., b1.2. и т.н.

Обектите на културно-историческото наследство, с техните идентификационни кодове са представени в таблица 1.

Таблица 1. „Идентификационни кодове на обекти на културно-историческото наследство в община Харманли”

Категория а – АРХИТЕКТУРНИ ОБЕКТИ ОТ ТРАКИЙСКА И РИМСКА ЕПОХА, ОТ СРЕДНОВЕКОВИЕ И ВЪЗРАЖДАНЕ		
код	Обект на културно-историческото наследство	стр. в каталога
a1.	ТРАКИЙСКИ ОБЕКТИ	25
a1.1.	Долмен в землището на с. Черепово.	25
a1.2.	Долмен край с. Изворово	25
a1.3.	Долмен „Каменната къща”, с. Остър камък	26
a1.4.	Менхир „Чучул камък”	27
a1.5.	Могила от късната бронзова епоха в м. Йоргови могили	28

Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХАРМАНЛИ”

7

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
 Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
 Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

a1.6.	Светилище край с.Доситеево	29
a1.7.	Тракийско светилище край с.Черепово	29
a1.8.	Тракийски жертвен камък край с. Черепово.	30
a2.	ОБЕКТИ ОТ РИМСКА ЕПОХА	30
a2.1.	Крепост „Кастра Рубра”	30
a3.	ОБЕКТИ ОТ СРЕДНОВЕКОВИЕ	33
a3.1.	Керван Сарай в гр.Харманли	33
a3.2.	Гърбавият мост в гр.Харманли	34
a3.3.	Изворът на Белоногата – плоча с барелеф на Гергана и част от поемата	35
a3.4.	Изворът на Белоногата - Чешмата	35
a3.5.	Текето в с.Богомил	36
Категория а – АРХИТЕКТУРНИ ОБЕКТИ ОТ ТРАКИЙСКА И РИМСКА ЕПОХА, ОТ СРЕДНОВЕКОВИЕ И ВЪЗРАЖДАНЕ		
код	Обект на културо-историческото наследство	стр. в каталога
a4.	ОБЕКТИ ОТ ВЪЗРАЖДАНЕТО	37
a4.1.	Читалище „Дружба” в гр.Харманли	37
a4.2.	Къщи от с.Черна могила	38
a4.3.	Къщи от с.Смирненци	38
Категория б – ХРИСТИЯНСКИ ЦЪРКВИ, ХРАМОВЕ И ПАРАКЛИСИ		
Код	Обект на културно-историческото наследство	Стр. в каталога
b1.	Църква “Свети Атанасий” в гр.Харманли	39
b2.	Църква „Св. Иван Рилски” в с. Доситеево	40
b3.	Църква в с. Поляново	41
b4.	Църква “Свети Георги” в с. Рогозиново	41
b5.	Църква „Св.Неделя” в Черепово	42
b6.	Църква „Св.Георги” в с.Дрипчево	42
b7.	Църква „Св.Троица” в с.Иваново	43
b8.	Църква „Св. Богородица” в с. Българин	44
b9.	Църква в с. Бисер	45
b10.	Църква „Св. Иван Рилски” в гр.Харманли	46
b11.	Камбанарията на църквата в с. Овчарово	47
b12.	Камбанарията на църквата в с. Славяново	48
b13.	Параклис „Св.Трифон”	49
Категория с – МОНУМЕНТИ И ПАМЕТНИЦИ		

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Код	Обект на културно-историческото наследство	Стр. в каталога
c1.	Паметник на руските воители в град Харманли	50
c2.	Паметник на героите от с. Бисер, загинали за България	51
c3.	Паметник в град Харманли на загиналите за България	51
c4.	Паметник на загиналите за България в с. Болярски извор	52
c5.	Паметник от времето на социализма на площада в с. Изворово	52
Категория d – ИСТОРИЧЕСКИ НАХОДКИ И ЕКСПОНАТИ		
Код	Обект на културно-историческото наследство	Стр. в каталога
d1.	Кана от скалното светилище край с. Доситеево	53
d2.	Златна огърлица от м.Йоргови могили	54
d3.	Византийски монети от имп. Маврикий и Ираклий	54

3. Обобщена оценка на обектите на културно-историческото наследство в община Харманли

Всеки от обектите на културно-историческото наследство е оценен от гледна точка на неговата културно-историческа стойност, възможност за експониране и валоризация, значение за локалната идентичност и отличителност. Скалата за оценяване е тристепенна – ниска, средна и висока оценка. Оценкаите са изведени като средни от тези, дадени от експертите включени в проучването. Окончателното формиране на оценкаите, преди всичко на високите, се определя от това дали обектът е със специален правен или друг статут, дали е класифициран и включен в системи и категории отнасящи се до опазване и съхранение на културно-историческото наследство.

Значението на различните видове стойност се изразява в следното:

- Културно-историческа стойност – значима и ясна представителност на даден исторически период и епоха, на историческо събитие, култура или общност, принос за изясняване на исторически процеси и периоди и др.;
- Възможност за експониране – възможностите на обекта да бъде изложен за посещение, наблюдение, разглеждане, изучаване и изследване от гледна точка на местоположение, степен на съхранение и потенциал за реставрация, консервация, обезопасяване и т.н.;
- Възможност за валоризация – значение, фактор и подходящ ресурс за развитие на туризъм (предимно специализиран, алтернативен туризъм като велотуризм, културно-познавателен, образователен, фототуризм и др.) и за привличане на изследователски екипи, за разработване на проекти с локален и трансграничен характер, за включването му в събития, в дейности с развлекателен и интерпретационен характер, за използване за локални марки и отличавање на местни продукти;

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
 Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
 Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

- локална идентичност и отличителност – елемент и символ на локалната идентичност и култура, фактор и ресурси за изграждане и поддържане на отличителността на културно-историческото наследство и община Харманли като цяло.

Обобщените оценки за обектите от културно-историческото наследство са представени в таблица 2.

Таблица 2 «Обобщени оценки за обекти на културно-историческо наследство в община Харманли»

Категория	Културно-историческа стойност	Възможност за експониране	Възможност за валоризация – туризъм, изследвания, събития, проекти	Локална идентичност и отличителност
Категория а - АРХИТЕКТУРНИ ОБЕКТИ ОТ ТРАКИЙСКА И РИМСКА ЕПОХА, ОТ СРЕДНОВЕКОВИЕ И ВЪЗРАЖДАНЕ				
а1.	ТРАКИЙСКИ ОБЕКТИ			
а1.1.	висока	ниска	средна	ниска
а1.2.	висока	ниска	средна	ниска
а1.3.	висока	ниска	средна	ниска
а1.4.	висока	висока	висока	висока
а1.5.	висока	средна	средна	ниска
а1.6.	висока	ниска	средна	ниска
а1.7.	висока	ниска	средна	ниска
а1.8.	висока	ниска	средна	ниска
а2.	ОБЕКТИ ОТ РИМСКА ЕПОХА			
а2.1.	висока	висока	висока	висока
а3	ОБЕКТИ ОТ СРЕДНОВЕКОВИЕ			
а3.1.	висока	висока	средна	висока
а3.2.	висока	висока	висока	висока
а3.3.	висока	висока	висока	висока

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
 Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
 Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

a3.4.	ниска	средна	ниска	ниска
a3.5.	средна	средна	ниска	ниска
a4.	ОБЕКТИ ОТ ВЪЗРАЖДАНЕТО			
a4.1.	средна	висока	висока	висока
a4.2.	средна	ниска	средна	ниска
a4.3.	средна	ниска	средна	ниска
	Категория б - ХРИСТИЯНСКИ ЦЪРКВИ, ХРАМОВЕ И ПАРАКЛИСИ			
b1.	средна	висока	висока	висока
b2.	средна	висока	висока	висока
b3.	средна	средна	средна	средна
b4.	средна	средна	средна	средна
b5.	средна	средна	средна	средна
b6.	висока	средна	средна	средна
b7.	висока	средна	средна	средна
b8.	висока	средна	средна	средна
b9.	ниска	средна	ниска	ниска
b10.	висока	висока	висока	висока
b11.	средна	средна	средна	средна
b12.	средна	средна	средна	средна
b13.	висока	висока	висока	висока
	Категория с - МОНУМЕНТИ И ПАМЕТНИЦИ			
c1.	средна	висока	средна	средна
c2.	средна	средна	ниска	ниска
c3.	средна	средна	ниска	ниска
c4.	средна	средна	ниска	ниска
c5.	средна	средна	средна	ниска
	Категория d - ЕКСПОНАТИ И НАХОДКИ			
d1.	висока	средна	средна	ниска
d2.	висока	ниска	средна	средна
d3.	висока	ниска	средна	ниска

РАЗДЕЛ II ПРИРОДНО НАСЛЕДСТВО В ОБЩИНА ХАРМАНЛИ

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

1. Обща характеристика на природното наследство в община Харманли

Община Харманли се намира в югоизточна България, в централната част на област Хасково като на запад граничи с общините Хасково и Стамболово, на север с община Симеоновград, Тополовград и община Гълъбово /административна единица в рамките на област Стара Загора/, на изток с общините Любимец и Свиленград и на юг с община Маджарово.

Община Харманли е разположена в района на южната Тракийска низина, Сакар планина и Източни Родопи. Територията ѝ обхваща части от Горнотракийската низина между полегатите, южни склонове на Средна гора и стръмните, северни склонове на Родопския масив. Южната граница на Тракийската низина е очертана със севернородопското подножие и течението на р. Марица, която следва отблизо цялото протежение на тази граница.

През територията на общината преминава р. Марица, която я разделя на две почти равни части. През община Харманли протичат притоци както на река Марица, така и на реките Харманлийска и Бисерска.

Климатът на територията на общината е умереноконтинентален. Характеризира се с мека и топла зима и сравнително горещо лято, есенно-зимен максимум на валежите и летен минимум, липса на ежегодна устойчива снежна покривка. Средната надморска височина е 200 м.

На територията на община Харманли са установени множество ендемични редки и защитени растителни и животински видове, както следва:

- 1 950 вида растения от 122 семейства,
- 350 вида пеперуди,
- 21 вида риби,
- 10 вида земноводни,
- 26 вида влечуги,
- 273 вида птици и
- 59 вида бозайници.

1.1. Растения

Преобладаващите флорни елементи са субмедитеранските и евро-азиатските, следвани от медитеранските. Ендемичният флорен елемент е представен от 85 балкански, 20 български и 7 родопски ендемични вида растения. Разпространени са 28 реликтни вида. За 25 вида, единствените за страната находища са в Харманли, 23 са включени в Европейския списък на редките, застрашени и ендемични видове (Женева, 1991 г.), 12 са глобално редките европейски видове, 37 вида са включени в приложение 2 на Вашингтонската конвенция (CITES) и 5 вида в Бернската конвенция.

Наред с Източни Родопи територията на община Харманли попада и част от Сакар планина, където се срещат около 600 вида висши растения, 44 от които са включени в Червената книга на България.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Растителните съобщества, които доминират са тревни, храстови и агроценози. Съставът им е разнообразен, но по-характерни и известни представители са от сем. Кръстоцветни – лечебна лъжичка, овчарска торбичка, родилна трева, черен синап; от сем. Бобови – обикновен звездан, лечебна комунига, вълнеста глушина, детелина; от сем. Устноцветни – червена мъртва коприва, пъстро миризливче; от сем. Картофови – татул, блян; от сем. Сложноцветни – лайка, подбелпаламида; синя метличина, глухарче, гарвански лук; от сем. Житни – див овес, полска овсига, ливадна класица и др.

1.2. Земноводни

От общо 17 вида земноводни за България, в Харманли са установени 10 като от тях 7 са защитени, 4 включени в Бернската конвенция и 2 вида в Световния Червен Лист на Международния съюз за защита на природата.

1.3. Птици

Птиците в община Харманли са представени от 273 вида, като 241 са защитени, 77 включени в Червената книга на България, 261 в Бернската конвенция, 7 вида са световно застрашени.

В Сакар защитените територии обхващат орнитологично важни места, които са от световно природозащитно значение и такива с висока консервационна стойност. Те са от изключителна важност за опазването на световно застрашения от изчезване царски орел.

Висока природозащитна стойност има безгръбначната фауна и дневните грабливи птици, между които – черен щъркел, египетски лешояд, скален орел, бяло-опашат мишелов и др.

1.3. Бозайници

Бозайниците са групата с най-много световно застрашени видове. От 59 вида установени в Източните Родопи и съответно в Харманли, 23 са включени в Световната червена листа на Международен съюз за защита на природата, 12 в категорията “уязвим”, 11 вида в категорията “полузастрашен”.

1.4. Горски масиви

Характерни горски съобщества за района са ксеротермните гори от цер, благуи и космат дъб. На места в равнинната част са се съхранили малки равнинни дъбови гори. На територията на община Харманли има 43 броя забележителни вековни дървета и обявени за такива със заповед на министъра на околната среда и водите

2. Идентифициране на обектите на природното наследство

Обектите на природното наследство в община Харманли са разпределени в 6 категории:

- А. Зони – защитени местности и природни места
- В. Дървета
- С. Птици

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

- D. Флора – типични представители за община Харманли
E. Фауна – типични представители за община Харманли
F. Лечебни растения

Всеки от обектите е групиран и придобива идентификационен код, който е съставен от кода на категорията – А, В и т.н. и пореден номер 1, 2 на групата и т.н. по този начин идентификационния код става А1, А2, В1, В2 и т.н. Подвидовете обекти придобиват идентификационния код на основната категория и група, в която влизат – А1, В1 и т.н. и пореден номер 1, 2 и т.н. като съответно идентификационния код става А1.1., В1.2. и т.н.

Обектите на природното наследство с техните идентификационни кодове са представени в таблица 3.

Таблица 3 „Идентификационни кодове на обекти на природното наследство в община Харманли”

Категория А – Защитени местности и природни места		
код	Обект на природното наследство	стр. в каталога
A1.	ЗАЩИТЕНА МЕСТНОСТ - ДЕФИЛЕТО – ОЛУ ДЕРЕ	56
A1.1.	Водопад на река Куру-Дере	57
A1.2.	Язовир Кюмурлука	58
A1.3.	Водопад на р. Кюмурлушка преди вливане на река кюмурлушка в харманлийска река /Олу дере/ - природна забележителност	58
A2.	ЗАЩИТЕНА МЕСТНОСТ „САЗЛЪКА“ - НАХОДИЩЕ НА БЛАТНО КОКИЧЕ — Природна забележителност	59
A3.	ЗАЩИТЕНА МЕСТНОСТ „БАКЪРЛИЯ“	60
A4.	ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ ПО НАТУРА 2000 ЗА ОПАЗВАНЕ НА ДИВИТЕ ПТИЦИ	63
A4.1.	Харманлийска река - с код BG0002092	63
A4.2.	Защитена зона Радинчево - с код BG0002020	66
A4.3.	Защитена зона Сакар - с код BG0002021	69
Категория В – Дървета		
Код	Обект на природното наследство	Стр. в каталога
B1.	Вековен дъб на 400 години	72
B2.	Вековно дърво в защитена местност Сазлъка	72
B3.	Вековно дърво/дъб/ на 500 години в село Остър Камък	73
B4.	Източен чинар (Platanus orientalis)- вписан в Червената книга на България	73
B5.	Благун	74
B6.	Келяв габър	74

Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХАРМАНЛИ” 14

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
 Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
 Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Категория С – Птици		
Код	Обект на природното наследство	Стр. в каталога
C1.	Бял щъркел / <i>Ciconia ciconia</i> /	75
C2.	Черен щъркел / <i>Ciconia nigra</i> /	75
C3.	Царски орел	76
C4.	Скален орел	77
C5.	Сива чапла / <i>Ardea cinerea</i> /	77
C6.	Горска чучулига / <i>Lullula arborea</i> /	78
C7.	Голям маслинов присмехульник / <i>Hippolais olivetorum</i> /	78
C8.	Градинска овесарка	78
C9.	Осояд / <i>Pernis apivorus</i> /	79
C10.	Дропла / <i>Otis tarda</i> /	79
C11.	Малък креслив орел / <i>Aquila pomarina</i> /	79
C12.	Белочела сврачка / <i>Lanius nubicus</i> /	80
C13.	Мъжка зеленика	80
C14.	Жълта стърчиопашка / <i>Motacilla flava</i> /	81
C15.	Сива овесарка / <i>Emberiza calandra</i> /	82
C16.	Обикновен скорец / <i>Sturnus vulgaris</i>	82
C17.	Обикновен пчелояд / <i>Merops apiaster</i> /	82
Категория D – Флора – типични представители за община Харманли		
Код	Обект на природното наследство	Стр. в каталога
D1.	Кактус	83
D2.	Блатно кокиче	83
D3.	Ниско срещниче / <i>Ajuga chia</i> /	84
D4.	Ниска перуника / <i>Iris pumila</i> /	84
D5.	Лечебна ружа / <i>Althaea officinalis</i> /	85
D6.	Костова тлъстига / <i>Sedum grisebachii</i> /	86
D7.	Червена съсънка / <i>Anemone pavonina</i> /	86
D8.	Жлезиста слабонога / <i>Impatiens glandulifera</i> /	87
D9.	Лозовиден повет / <i>Clematis viticella</i> /	87
D10.	Синтенисова перуника / <i>Iris sintenisii</i> / с. Овчарово	88
D11.	Къклица / <i>Agrostemma githago</i> /	88
D12.	Голяма телчарка / <i>Polygala major</i> /	89
D13.	Конопова ружа / <i>Althaea canabina</i> /	89
D14.	Обикновен синчец / <i>Scilla bifolia</i> /	89
D15.	Червена мъртва коприва - / <i>Lamium purpureum</i> /	90
D16.	Жълт минзухар / <i>Crocus flavus</i> /	90
D17.	Кичесто плюскавиче / <i>Silene compacta</i> /-с. Черепово	90

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Категория Е – Фауна – типични представители за община Харманли		
Код	Обект на природното наследство	Стр. в каталога
E1.	Шипобедрена, сухоземна костенурка / <i>Testudo graeca</i> /	91
E2.	Шипоопашата, сухоземна костенурка / <i>Testudo hermanni</i> /	91
E3.	Родопски щипок / <i>Obitis Rhodopensis</i> /	92
E4.	Пещерен дългокрил прилеп	92
E5.	Вдлъбнато чело смок / <i>Malpolon monspessulanus</i> /	92
E6.	Змиегушер / <i>Ophisaurus apodus</i> /	92
E7.	Видра / <i>Lutra lutra</i> /	93
E8.	Пъстър пор / <i>Vormela peregrusna</i> /	93
E9.	Лалугер / <i>Spermophilus citellus</i> /	93
Категория F - Лечебни растения		
Код	Обект на природното наследство	Стр. в каталога
F	Лечебни растения	94
F1	Жълт равнец / <i>Achillea clypeolata</i> S. S./	95
F2	Бял равнец / <i>Achillea millefolium</i> L./	95
F3	Бенедиктински трън / <i>Cnicus Benedictus</i> L./	95
F4	Мащерка/ <i>Thymus serpyllum</i> /	96
F5	Висок лопен / <i>Verbascum phlomoides s. thapsiforte</i> /	96
F6	Бяла дива тиква / <i>Bryonia dioica</i> /	96
F7	Лечебна комунига / <i>Melilotus officinalis</i> /	96

3. Обобщена оценка на обектите на природното наследство в община Харманли

Всеки от обектите на природното наследство е оценен от гледна точка на неговата екологична, научно-изследователска, утилитарна рекреационна, и естетическа стойност, значение за биоразнообразието и за локалната идентичност и отличителност. Скалата за оценяване е тристепенна – ниска, средна и висока оценка. Оценките са изведени като средни от тези, дадени от експертите, включени в проучването. Окончателното формиране на оценките, преди всичко на високите, се определя от това дали обектът е със специален правен и друг статут, дали е класифициран и включен в системи и категории отнасящи се до опазване и съхранение на природното наследство.

Значението на различните видове стойност се изразява в следното:

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

- екологична стойност – значение за жизненоспособността и устойчивостта на екосистемата, на която принадлежи обекта, за хранителна и биологична верига, за нормалното протичане на природни процеси и др.;
- значение за биоразнообразието – принос и роля за съхранение и поддържане на биоразнообразието в определен район или дадена група обекти;
- утилитарна стойност – значение, фактор и подходящ ресурс за развитие на туризъм (предимно специализиран, алтернативен туризъм като екотуризъм, аграрен туризъм, велотуризм и др.) и за упражняване на определен спорт, вкл. риболов, каякинг и др. , за медицина – ресурс за лекарства или лечебни средства, фактор за поддържане на здравословно състояние и за подпомагане борба с определени заболявания и т.н., за развитие на селско стопанство – условие или ресурс за добив на определен вид продукт, за отглеждане на определена култура или животински вид , за лека промишленост – ресурс за производство на храни, напитки, материали и др.;
- рекреационна стойност – значение за отдиха и почивката предимно на местни жители на община Харманли, както и от област Хасково, съседни общини в Турция и Гърция и т.н.;
- естетическа стойност – значение за поддържане на пейзаж и ландшафт, за естетичния вид на определени природни места, за удовлетворение на естетични потребности на местни жители;
- локална идентичност и отличителност – елемент на локалната идентичност и култура, фактор и ресурс за изграждане и поддържане на отличителността на природното наследство и община Харманли като цяло.

Обобщените оценки за обектите от културно-историческото наследство са представени в таблица 4.

Категория	Екологична стойност	Значение за запазване на биоразнообразие	Научно-изследователска стойност	Утилитарна стойност	Рекреационна стойност	Естетическа стойност	Локална идентичност и отличителност
				селско стопанство, лека промишленост			
Категория А – Защитени зони и природни местности							
A1.	висока			висока	висока	висока	висока
A1.1.				висока	висока		
A1.2.			ниска	висока	висока	средна	
A1.3.				висока	висока	средна	средна
A2.	висока	висока	средна	средна			
A3.	висока	висока					
A4.1.	висока	средна	средна		средна	висока	
A4.2.	висока	висока					
A4.3.	висока	висока					
Категория В - Дървета							
B1.	средна					висока	висока

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

B2.	средна					висока	ниска
B3.	средна		средна			висока	висока
B4.	средна				средна		
B5.		средна			средна		
B6.		средна			средна		

Таблица 4. „Обобщени оценки за обекти на природното наследство в община Харманли”

Категория	Екологична стойност	Значение за запазване на биоразнообразие	Научно- изследователска стойност	Утилитарна стойност – туризъм	Рекреационна стойност	Естетическа стойност	Локална идентичност и отличителност
Категория С - Птици							
C1.	средна	средна	средна		висока	средна	
C2.	висока	висока			средна	средна	средна
C3.	висока	висока	средна	средна	средна	средна	средна
C4.	средна	средна			средна	средна	
C5.	висока	висока	средна	средна	средна	средна	
C6.	висока	висока			средна	средна	

Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХАРМАНЛИ”

19

Х А Р М А Н Л И
2 0 1 3

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

C7.	висока	висока					
C8.	висока	висока	средна	средна	средна	средна	средна
C9.	висока	висока		средна	средна	средна	средна
C10.	средна	средна			средна		
C11.	средна	средна			средна		
C12.	средна	средна			средна		
C13.	средна	средна			средна		
C14.	средна	средна			средна		
C15.	средна	средна			средна		
C16.	средна	средна			средна		
Категория	Екологична стойност	Значение за биоразнообразие	Научно-изследователска стойност	Утилитарна стойност – туризъм, медицина, селско стопанство, лека промишленост	Рекреационна стойност	Естетическа стойност	Локална идентичност и отличителност
Категория D - Флора – типични представители за община Харманли							
D1.	средна			ниска		висока	висока

Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХАРМАНЛИ“

20

Х А Р М А Н Л И
2 0 1 3

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
 Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
 Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

D2.	висока	висока	средна	средна		средна	средна
D3.	средна					средна	
D4.	средна					висока	
D5.	средна			средна		средна	
D6.	средна					средна	
D7.	средна					средна	
D8.	средна					средна	
D9.	средна					средна	
D10.	средна					висока	средна
D11.	средна					средна	
D12.	средна					средна	
D13.	средна					средна	
D14.	средна					средна	
D15.	средна					средна	
D16.	средна					висока	
	Екологична	Значение за	Научно-	Утилитарна стойност	Рекреационна	Естетическа	Локална

Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХАРМАНЛИ“

21

Х А Р М А Н Л И
2 0 1 3

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Категория	стойност	запазване на биоразнообразие	изследователска стойност	– туризъм, медицина, селско стопанство, лека промишленост	стойност	стойност	идентичност и отличителност
Категория Е – Фауна, типични представители за община Харманли							
E1.	висока	средна					
E2.	висока	средна					
E3.	висока	висока	ниска				
E4.	висока	висока	ниска				
E6.	висока	висока	ниска				средна
E7.	висока	висока	ниска				средна
E8.	средна	средна	ниска				
E9.	средна	средна	ниска				
E10.	средна	средна	ниска				
F - Лечебни растения		висока	средна	средна	средна		

Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХАРМАНЛИ“

22

Х А Р М А Н Л И
2 0 1 3

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

--	--	--	--	--	--	--	--

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

РАЗДЕЛ III КАТАЛОГ
НА ОБЕКТИТЕ НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО
И ПРИРОДНОТО НАСЛЕДСТВО В ОБЩИНА ХАРМАНЛИ

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

**ЧАСТ ПЪРВА ОБЕКТИ НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО
НАСЛЕДСТВО В ОБЩИНА ХАРМАНЛИ**

- Категория а. АРХИТЕКТУРНИ ОБЕКТИ ОТ ТРАКИЙСКА И РИМСКА
ЕПОХА, ОТ СРЕДНОВЕКОВИЕ И ВЪЗРАЖДАНЕ;**
- Категория б. ХРИСТИЯНСКИ ЦЪРКВИ, ХРАМОВЕ И ПАРАКЛИСИ;**
- Категория с. МОНУМЕНТИ И ПАМЕТНИЦИ;**
- Категория д. ИСТОРИЧЕСКИ НАХОДКИ И ЕКСПОНАТИ**

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

**Категория а. АРХИТЕКТУРНИ ОБЕКТИ ОТ ТРАКИЙСКА И
РИМСКА ЕПОХА, ОТ СРЕДНОВЕКОВИЕ И ВЪЗРАЖДАНЕ**

а1. ТРАКИЙСКИ ОБЕКТИ

а1.1. ДОЛМЕН В СЕЛИЩЕТО НА С.ЧЕРЕПОВО

а1.2. ДОЛМЕН КРАЙ С. ИЗВОРОВО

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Долменът е с малки размери и по тази причина се предполага, че е използван за детско погребение. Край селото е имало няколко некропола, с общо 42 надгробни могили, което свидетелства за силно развит поселищен живот.

а1.3. ДОЛМЕН „КАМЕННАТА КЪЩА”, С. ОСТЪР КАМЪК

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

На около 1 км югоизточно от с. Остър камък, близо до връх Сиврика се намира долменът „Каменната къща”. Долменът представлява гробница от тракийски произход датираща от IX до V век преди н.е. Днес са запазени трите му вертикални каменни блока и покривната плоча. Плочата откъм лицевата страна липсва. Обявен е за паметник на културата. В тази местност може да се види и тъй наречената Кралимаркова стъпка, свързана с легендата на героя Крали Марко.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

a1.4. МЕНХИР „ЧУЧУЛ КАМЪК”

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Менхирът, известен като “Чучул камък” (колона с неправилна конусовидна форма) е тракийски култов паметник и е единствен по рода си в Югоизточна Европа. Намира се в югозападния край на с. Овчарово, община Харманли. Датира от началото на I хил. пр. н. е. Названието *менхир* е бретонско и в превод означава “дълъг камък” (men – камък и hir – дълъг). Това са най – рядко срещания вид мегалитни паметници по нашите земи. По форма менхирът представлява груба конусовидна трахитна колона с височина 2,10 м. и диаметър около 1 м.

Според легендата Крали Марко пасял един ден стадото си на близкия баир. Ненадейно един вълк отмъкнал едната овца. Крали Марко взел един камък, замахнал с него и той паднал на мястото, където се намира Менхирът.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

а1.5. МОГИЛА ОТ КЪСНАТА БРОНЗОВА ЕПОХА В М. ЙОРГОВИ МОГИЛИ

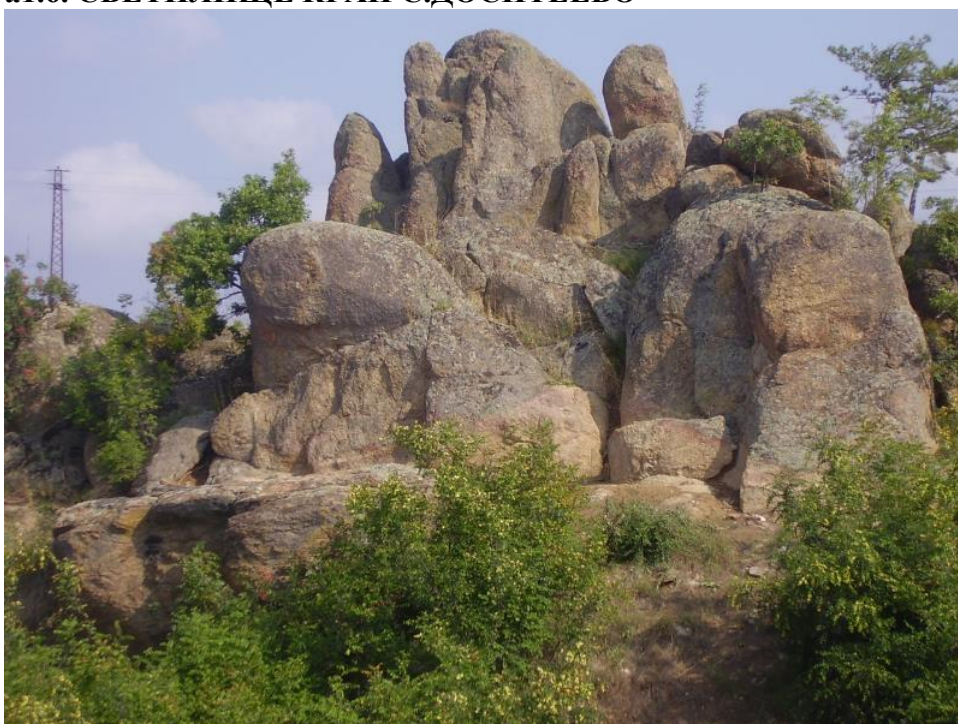

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Могилата в м. Йоргови могили е от късната бронзова епоха. По-късно, през римската епоха, могилата е била използвана отново. Преполога се, че по-старата могила е била покрита най-напред с пласт от камъни, вероятно за да предпази хората от римската епоха от духовете на по-старите погребани в нея. Могилата е оградена с крепида от камъни. Наблизо е разположено и селище от същата епоха, а към днешното селище има още надгробни могили.

а1.6. СВЕТИЛИЩЕ КРАЙ С.ДОСИТЕЕВО

Светилището е от късната бронзова и ранножелязната епоха. Представлява скална китка, стърчаща над околния терен в дефилето на реката край с. Доситеево, м. Семерчето. Тук са открити жертвеници и много археологически находки.

а1.7. ТРАКИЙСКО СВЕТИЛИЩЕ КРАЙ С.ЧЕРЕПОВО

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Тракийско светилище в землището на с. Черепово представлява скална китка, стърчаща над околния терен. Край него се намира голямо селище, жертвен камък и некропол от 11 долмена, за съжаление вече разрушени.

а1.8. ТРАКИЙСКИ ЖЕРТВЕН КАМЪК КРАЙ С. ЧЕРЕПОВО.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Тракийският жертвен камък в землището на с. Черепово представлява каменен блок, сега разцепен на две, на горния край на който е имало жертвено басейнче.

- а2. ОБЕКТИ ОТ РИМСКА ЕПОХА**
а2.1. КРЕПОСТ „КАСТРА РУБРА”

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Кастра Рубра е „поканата“ за интересни срещи с културно-историческо наследство в района на Харманли и целия трансграничен регион.

Кастра Рубра е римска пътна станция тип мансио, датираща от II век сл.н.е., служила по изградения римски път Виа Диагоналис (Диагонален път) на пътуващите за място, където те са сменяли конете, почивали или нощували. Римският път е свързвал в миналото Рим - столицата на Западната Римска империя с Константинопол – столицата на Източната Римска империя.

Крепостта Кастра Рубра и възстановената отсечка от римския път се намират в местността Калето, в землището на с. Изворово, на 7 км югоизточно от него и 22 км североизточно от град Харманли.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

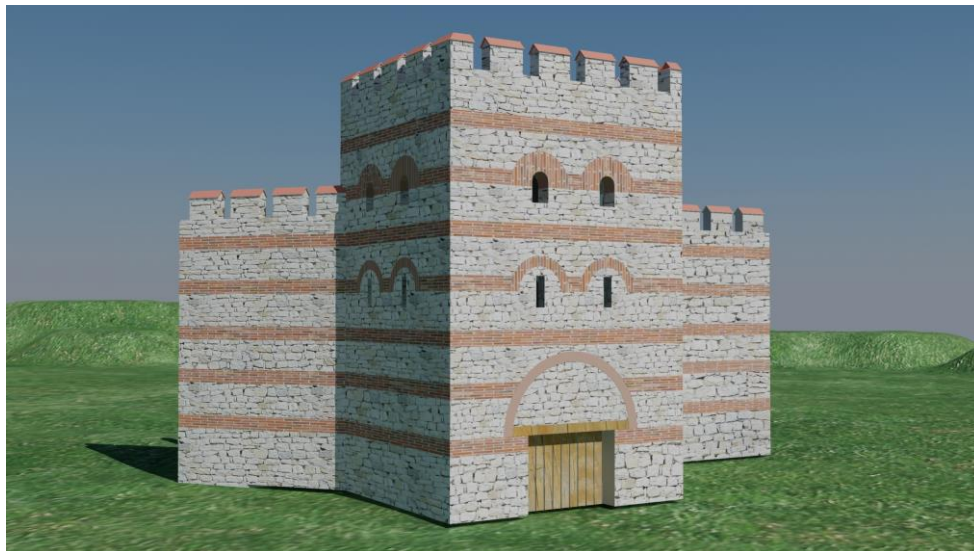

Карта с римския път Виа Диагоналис и Кастра Рубра

Първите данни за крепостта са от един римски пътеводител наречен Певтингерова карта от II в сл.н.е.. Съгласно неговите сведения се установява откъде е минавал римският път, както къде и какви пътни станции са се намирали, една от които е била Кастра Рубра. В пътеводителя на император Антонин тази пътна станция е наричана Субзупара. Поради наличието на съставката (-пара) в името ѝ, срещана в други наименования на тракийски селища, се предполага, че на това място се е намирало тракийско селище, наречено Зупара. През VI в., по времето на император Юстиниан Велики започва бурно строителство на нови и ремонт на стари крепости, една от които е била крепостта на въпросната пътна станция, споменавана като Кастозобра.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Компютърен модел на входната кула на крепостта „Кастра Рубра”

Входната кула на византийската крепост Кастра Рубра е имала две врати и е била на два етажа. В крепостта е имало зърнохранилище, постройки за войниците и щерна за събиране на дъждовна вода за пиене. Крепостта е служела за защита на пътниците, минаващи по Диагоналния път от Рим за Константинопол и отсядащи в крапътната станция Субзупара, по-късно приела името Кастра Рубра. Крепостта е част от големия археологически комплекс Кастра Рубра, който обхваща селище от праисторическата епоха, селище и некропол от бронзовата епоха, разположен в м. Йорговите могили, селище и могили от римската епоха, както и крайпътна станция, спомената в римските пътводители.

Крепостта Кастра Рубра е символ на богатата история на региона и неговата висока значимост за владетели и общности от ранна тракийска, от предримска и средноримска епоха, от периода на походите на българските ханове срещу Византия и от средновековието, когато идват турски и български заселници. Именно това я прави атрактивна, както за туристи любители на история и природа, така и за професионални археолози, историци, изследователи на исторически събития, етнографи, културолози и др.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

а3. ОБЕКТИ ОТ СРЕДНОВЕКОВИЕТО

а3.1. КЕРВАН САРАЙ В ГР.ХАРМАНЛИ

Керван Сарай е интересна “отломка от миналото”, която може да се види в град Харманли. Намира се в центъра на града и представлява останки от византийска сграда. Кервансараят е построен по заповед на Ходжа Лала Мустафа паша през 1512 г. за осигуряване на безопасно нощуване на кervани и пътници. Имал е 55 стаи и 12 отделения за добитък, както и много други стопански постройки. Южно от Кервансарая и в непосредствена близост до него били заселени турски семейства, а в югозападна посока бил построен голям държавен харман, като по името му, нововъзникналото селище приело името Харманли. Днес от Керван Сарай има малки останки: една вътрешна стена, надземно до 4-5 метра висока и следи от основи под сегашното ниво на земята.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

а3.2. ГЪРБАВИЯТ МОСТ В ГРАД ХАРМАНЛИ

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

“Гърбавият мост” в гр. Харманли, прехвърлящ старото дърво на Харманлийска река, е единственият бисер от архитектурната огърлица на някогашния град, достигнал до нас почти непокътнат от времето. Построен е през 1585 г. по заповед на Сиавюш паша - велик везир на империята, от сърчните ръце на майстори – българи. В архитектурно и архитектонично отношение мостът представлява истински шедевър, построен в обичайния за тогавашната епоха арабски стил. Мостът има три свода, от които двата крайни са с малки отвори, а средния свод има ширина около 20 метра. Построен е от хубави, дялани камъни, а от двете страни има каменни перила, високи един метър. Над перилата на средния свод, в специална лока, изцяло е издълбан върху мраморна плоча впечатляващ с философската си проникновеност надпис на старотурски език. Част от думите, които в превод гласят “Светът е един мост, по който минава пътят на царя и на бедняка”. Мостът е обявен е за паметник на културата (Д.в, бр. 29 / 11.04.1969 г.).

Днес тази изящна каменна дантела е един миг вечност от редките архитектурни паметници, с национално значение. Гърбавият мост е символ на Харманли, място за романтични срещи, творческо вдъхновение и приятно усамотение...

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Изворът на Белоногата (Акбалдър чешмеси) е поетичния символ на града.

Намира се на 3,5 км югоизточно от гр. Харманли. Построена е през 1585 г. по разпореждане на Сиавюш паша – велик везир на османската империя през времето на султан Мурад III (1574–1595 г.). Дотогава е съществувала като обикновен извор. Чешмата представлява система от каптажна стена, резервоари, тръбопровод, калдъръми, беседка, пет корита, дренажни канали и др. По легендата – предание за този извор П.Р.Славейков написва популярната си поема “Извора на белоногата” (Герганина чешма) за родолюбивата българка Гергана.

Със заповед №1163/15.12. 1958 г. Изворът на Белоногата е обявен за исторически паметник на културата с национално значение.

Мястото край чешмата е известно още с вековните си дървета – бряст и оксен.

а3.3. ИЗВОРЪТ НА БЕЛОНОГАТА – ПЛОЧАТА С БАРЕЛЕФ НА ГЕРГАНА И ЧАСТ ОТ ПОЕМАТА НА СЛАВЕЙКОВ

а3.4. ИЗВОРЪТ НА БЕЛОНОГАТА - ЧЕШМАТА

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

а3.5. ТЕКЕТО В С.БОГОМИЛ

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Текето в с. Богомил, община Харманли е построено през II та половина на XVI в. от Хазър баба, който впоследствие бива погребан тук. След Освобождението с княжески указ №227/1898 г. Текето е превърнато в православен храм и получава името “Свети Георги”. Предверието му е затворено и поема функциите на абсида. През 1959 г. автентичният му вид е възстановен.

Интересно е, че в градежа на Текето са използвани, както камъни, така и тухли, които приличат на тези от античността – дебели са около 4-5 см и са свързвани с дебел пласт бял хоросан. Много е възможно или на самото място или някъде близо да е имало античен градеж, особено като се има предвид, че наблизо, през м. Гюрджика, е минавал античен път.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

а4. ОБЕКТИ ОТ ВЪЗРАЖДАНЕТО

а4.1. ЧИТАЛИЩЕ „ДРУЖБА” – АРХИТЕКТУРЕН ПАМЕТНИК ОТ ВЪЗРАЖДАНЕТО

Читалище „Дружба” е създадено в началото на 70-те години на XIX век, вероятно през 1870 г., под влияние на Нестор Марков и Петко Р. Славейков. Първото му име е „Братолюбие”. Най-активните българи с патриотично съзнание и инициативност по това време са Стоян Попмарков, Дялко Милковски (по-късно народен представител), учителката София, Хаджи Делчо и Иван Попстоянов. Заможни и прозорливи българи подаряват книги и списания, които се съхраняват в специален библиотечен шкаф, в стая на училището. В читалището са се организирали седянки, сказки и литературни четения, провеждали са се театрални представления. Първата изнесена постановка е „Многострадалната Геновева” през 1887 г. Трайни следи в развитието на това изкуство в града оставя трупата на учителя Евлоги Менахилов (1890 г.), а през 1896 г. музикалният педагог Теню К. Шишманов създава хор „Славей”. И днес хор «Славей»

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

съществува и бележи успехи в самодейното хорово пеене.. През 1899 г. читалището приема името „Дружба”.

И днес Читалище «Дружба» е средище на духовния живот в общината, пазител на възрожденските идеи, сцена за изява на творческите заложби на различни поколения.

а4.2. КЪЩИ ОТ С.ЧЕРНА МОГИЛА

Село Черна могила е разположено между два върха – връх Илинден и връх Гергьовден. На връх Гергьовден хората се събирали на празника на Свети Георги – жените носели големи хлябове, а мъжете – тави с печени агнета. Наредени в редица, жените чакали благословията на свещеника. От това време са останали само няколко вековни дървета – свидетели на старите традиции на селото и старите къщи, изоставени от напуснали ги стопани.

а4.3. КЪЩИ ОТ С.СМИРНЕНЦИ

Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХАРМАНЛИ”

45

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Малкото село Смирненци все още пази стари къщи, строени от стопаните си по план на своите деди – с голям чардак, където хората се сбирали през топлите дни. Днес в селото не живее никой...

Категория б ЦЪРКВИ, ХРАМОВЕ И ПАРАКЛИСИ

б1. ЦЪРКВАТА “СВЕТИ АТАНАСИЙ” В ГРАД ХАРМАНЛИ

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Църквата “Свети Атанасий” в Харманли е символ, олицетворяващ стремежа и волята на българския народ за оцеляване през мрачните години на робството. Построена е със средства и дарения на родолюбивото българско население през 1835 г. Църквата е трикорабна, с богато резбовани врати и голям каменен престол, върху който са изписани имената на ктиторите. Част от иконите са рисувани от Д. Андонов през втора половина на XIX в., а тези от началото на XX в. – от Р. Мъндов. Храмът впечатлява със своя забележително красив иконостас. Обявена е за култов паметник на културата (Д.В. бр.29/11.04.1969 г.)

Храмовият празник е на 18 януари (зимният Атанасов ден).

Всяка година на 02 май се празнува денят на Харманли, ден, когато българската православна църква почита и летният Атанасов ден, но най-вече е и денят, в който се бележи и победата над вековната зависимост от Цариградската патриаршия.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Б2. ЦЪРКВАТА „СВ. ИВАН РИЛСКИ” В С. ДОСИТЕЕВО

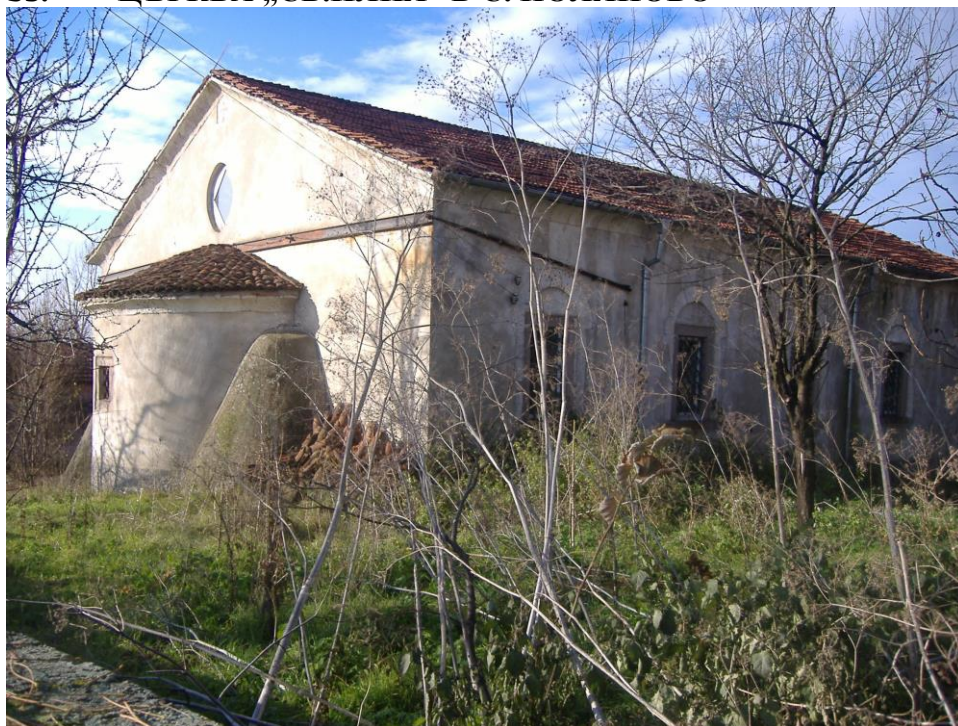

Църквата „Св. Иван Рилски” в с. Доситеево има интересна архитектура. Според надписа на самата църква е построена през 1836 г. от майстор дядо Кузман. Иконостасът е без дърворезба, а иконите са дарения като най-старата датира от 1872 г., а останалите от 1873 г. и 1878 г. Иконата „Богородица с младенца” от 1878 г. има меден обков по ръцете на Богородица. Няма стенописи, а надписите на мраморния олтар са заличени с цимент.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

б3. ЦЪРКВА „СВ.ИЛИЯ” В С. ПОЛЯНОВО

Църквата в село Поляново е построена през 1859 г. с даренията и труда на местните жители. Наречена е „Св. Илия”, защото първият човек, кръстен в нея се е наричал Илия. Църковното настоятелство е притежавало около 100 дка земя. През периода 1934-1967 г. църквата е реставрирана и в момента е в добро състояние. Таванът е ремонтиран скоро и вътре иконите са запазени.

б4. ЦЪРКВА “СВЕТИ ГЕОРГИ” В С. РОГОЗИНОВО

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

На 19 май 2005 г., след реставрация и ремонт е открита църквата “Свети Георги” в с. Рогозиново, община Харманли. Храмът е построен през 1847 г. Църквата респектира със своята архитектурна конструкция и богато аранжиран интериор, с множеството фризове, стенописи, икони, дърворезби и иконостас. С позлатения дървен иконостас, мраморният олтар с надпис на гръцки, дървен таван и прекрасната решетка от преплетени летви на балкона, тя събира миряните в празнични дни. Оградена с висока ограда, с отделна, издигаща се високо камбанария с купол, църквата буди възхищението и радостта както на хората от селото, така и на преминаващите.

Б5. ЦЪРКВА „СВ.НЕДЕЛЯ” В С. ЧЕРЕПОВО

Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХАРМАНЛИ”

50

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Църквата в с. Черепово е построена през 1874 г., въпреки протестите на гърците пред турската власт. Наречена е „Св. Неделя”. Първоначално в притвора на църквата организират и килийно училище, а през 1882 г. в съседство е построена училищна сграда. Така църквата, училището и хорището, което било до самата църква, в празнични дни се изпълвала с народ и църковната обител се превърнала в естествен център на обществения живот. Днес църквата е запазена, но иконите и църковната утвар са прибрани, за да се съхраняват икони, които са дарени от родолюбиви българи от с. Черепово.

б6. ЦЪРКВА „СВ.ГЕОРГИ” В С.ДРИПЧЕВО

Църквата „Св. Георги” в с. Дрипчево е построена през 1848 г. В края на XIX в. двора е имало килийно училище за децата на будните дрипчевски жители. Днес църквата е обявена за паметник на културата.

б7. ЦЪРКВА „СВ.ТРОИЦА” В С.ИВАНОВО

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Преди построяването на църквата „Св. Троица” в село Иваново нейните жители се черкували на открито край един камък в центъра на селото. Строежът на църквата бил започнат през пролетта на 1890 г. и завършен на 21 май 1891 г. За ъглите на сградата, прозорците и вратите били докарани камъни от м. Чала, а майстор бил Аврам Исаков, от Дебър, Македония. Живописец е бил Димитър Андонов от Хасково. Църковната камбанария е кула, висока осем метра, която се намира встрани от църквата и е била построена през 1895 г., но през 1908 г. се наложило да я развалят, защото започнала да се наклонява. Църквата била осветена от Старозагорския митрополит Методий Кусев през 1903 г.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

б8. ЦЪРКВА „СВ. БОГОРОДИЦА” В С. БЪЛГАРИН

Църквата „Св. Богородица” в село Българин била започната да се строи на 23 април 1874 г. и била завършена през 1875 г., като разрешение за строежа било получено от Одринския паша на два пъти. Църквата била осветена на 18 март 1877 г. През годините след Освобождението църквата развива активна просветителска и религиозна дейност, но днес, въпреки че е сравнително запазена, в нея не се служи, а иконите са прибрани за съхранение в Доситеево.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

б9 ЦЪРКВА В С. БИСЕР

Църквата в с. Бисер е построена през 1911 г. Пръв свещеник е Игнатий Василев. След него свещеник е синът му Василий. В деня на Св. Богородица през месец август, цялото село се е събирало в двора на църквата при карачите за традиционния курбан. На 11 май се е чествал празника на църквата. На този празник няколко служби са водени от Старозагорския владика.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Б10. ХРАМ „СВ. ИВАН РИЛСКИ” В ГРАД ХАРМАНЛИ

Храмът „Св. Иван Рилски” в град Харманли, наричан още Новата църква, е построен през 1938 г. По външната си и вътрешна архитектура църквата наподобява в по-малък мащаб „Св. Александър Невски” в столицата София. Най-ценната ѝ забележителност е дърворезбата по иконостаса, правен през 1938 г. Тя е дебютна работа на големия

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

майстор Петър Кушлев, но е признат за негов шедьовър. Храмът е обявен за паметник на културата.

Храмовият празник е на 19 октомври. Ежегодно на тази дата се отслужва Божествена света литургия, отбелязвайки паметта на Св.Йоан Рилски.

Б11. КАМБАНАРИЯТА НА ЦЪРКВАТА В С. ОВЧАРОВО

Днес камбанарията на църквата „Св.Димитър” в с. Овчарово е реставрирана. Във времето до 1865 г. селото е имало църква, която е била край Голямата река. През 1865 г. започнало строителството на църква в самото село. Строели нощем, а през деня турците събаряли построеното. Селяните се изхитрили да кажат, че строят училище и

Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХАРМАНЛИ” 57

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

най-накрая, през 1867 г., църквата „Св. Димитър” била построена. Камбанарията обаче била построена едва през 1926 г. В същата година започнали и строежа на училище до църквата, което било довършено през 1870 г., а през 1926 г. било построено ново основно училище.

Б12. КАМБАНАРИЯТА НА ЦЪРКВАТА В С. СЛАВЯНОВО

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Камбанарията на църквата в с. Славяново е символ на селището.. След 1825 г. започнали усилията на хората от селото да се сдобият с църква и училище. След много перипетии, постепенно преодолявайки съпротивата на местните турци, със задружни сили през 1848 г. църквата била напълно готова и в деня преди Архангеловден майсторите слезли от покрива. По този случай църквата получила своя светец-закрилник Св. Архангел Михаил. Още 4 години продължили довършителните работи и на Архангелов ден, 1852 г. църквата била „ингинясана”, осветена. За тази цел изпратили волска кола с два „лиси” бивола до Одрин, за да вземе владиката, митрополит Мелетий. Уморен, той наредил на българския свещеник Михаил да продължи службата, та българите разбирали за какво става дума. След това всички се черкували, имало обща трапеза, владиката взел половината от събраните подаръци и си заминал. Така Славяново се сдобило с църква, която крепяла духа им в тежките времена. Допълнително встрани от църквата била построена през 1892 г. камбанарията, а през 1935 г. църквата била ремонтирана на части.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Б13. ПАРАКЛИС „СВ.ТРИФОН“

Параклисът “Свети Трифон” е един от символите на града. Построен е в далечната 1884 г. по инициатива на миряните на гр. Харманли с активното съдействие на Сливенския митрополит Герасий и под ръководството на архимандрит Адриан и поп Стефан Мирков. Намира се на едно от възвишенията до града сред масиви от лозя, от които се вижда целия град и околностите. През 1990 г. е почти разрушен. През 1997 г. клуб “Възрожденец” поема инициативата за възстановяването му с дейно участие на църквата и цялото население.

На 14.02.1998 г. е получена благословията на Старозагорския митрополит Н.В.П Панкратий. Строителството се извършва изцяло с дарения. Първата копка е направена на 22.09.1999 г. от вицепрезидента Тодор Кавалджиев. Строителството се извършва на 4 етапа. Четвъртия етап завършва на 10.08.2004 г.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Категория с МОНУМЕНТИ И ПАМЕТНИЦИ

с1. ПАМЕТНИК НА РУСКИТЕ ВОИНИ

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Паметникът е посветен на руските воители, дали живота си за освобождението на Харманли от турско робство. Паметникът е построен през 1898 г. и обновен в 1935 г. от харманлийци. Към момента попада в двора на детска градина „Детски свят“ с административен адрес: гр.Харманли, ул.”Съборна”№2 и е в близост до защитената местност „Дефилето”.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

с2. ПАМЕТНИК НА ГЕРОИТЕ ОТ С. БИСЕР, ЗАГИНАЛИ ЗА БЪЛГАРИЯ

с3. ПАМЕТНИК НА ЗАГИНАЛИТЕ ЗА БЪЛГАРИЯ В ГРАД ХАРМАНЛИ

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Паметникът се намира в централната градска част на Харманли и е открит през октомври 2012 година в памет на загиналите за България жители на Общината и послучай 100 години от междусъюзническата война.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

с4. ПАМЕТНИК НА ЗАГИНАЛИТЕ ЗА БЪЛГАРИЯ В С. БОЛЯРСКИ ИЗВОР

с5. ПАМЕТНИК ОТ ВРЕМЕТО НА СОЦИАЛИЗМА НА ПЛОЩАДА В С. ИЗВОРОВО

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

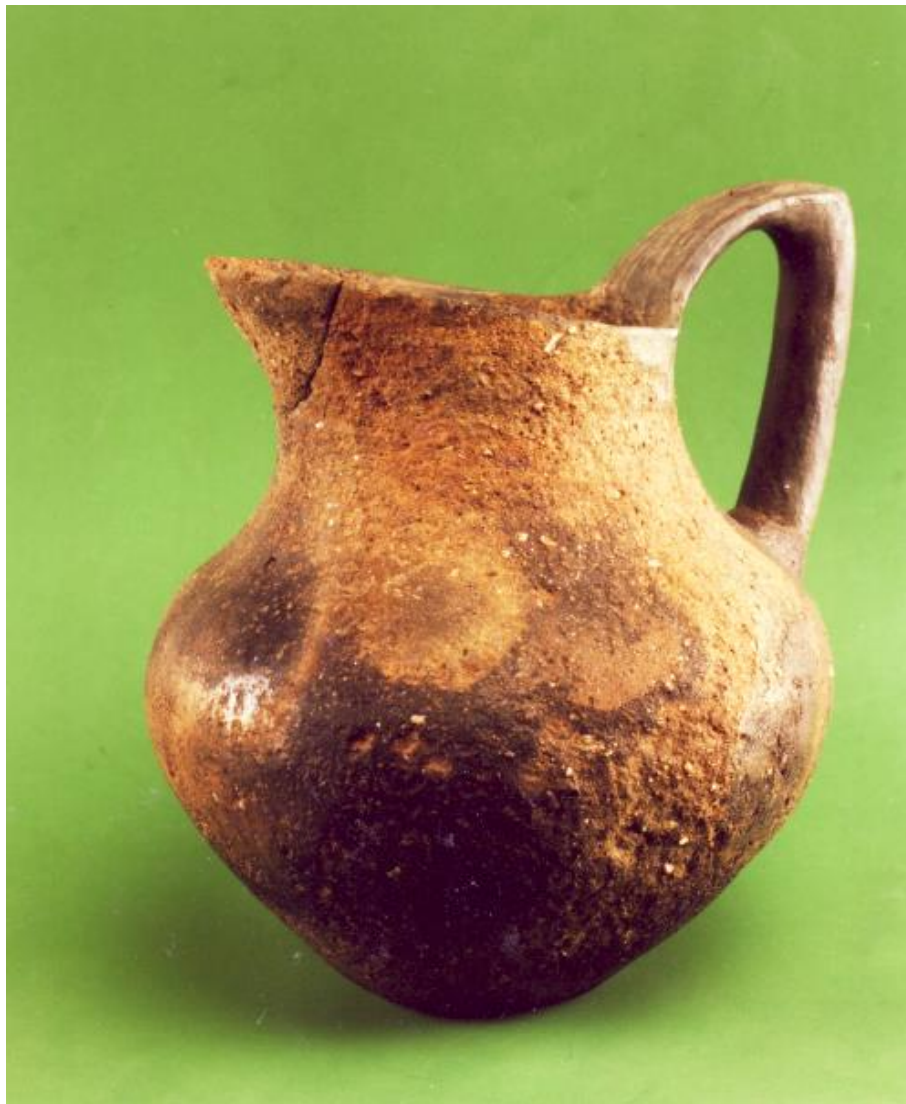

Категория d ИСТОРИЧЕСКИ НАХОДКИ И ЕКСПОНАТИ

d1. КАНА ОТ СКАЛНОТО СВЕТИЛИЩЕ КРАЙ С. ДОСИТЕЕВО

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Каната е от скалното светилище край с. Доситеево, м. Семерчето – X в.пр.н.е.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

d2. ЗЛАТНА ОГЪРЛИЦА ОТ М.ЙОРГОВИ МОГИЛИ

Златната огърлица е намерена в могилата от бронзовата епоха от м. Йоргови могили – има 344 мъниста и два златни прешлена за вретено.

d3. ВИЗАНТИЙСКИ МОНЕТИ ОТ ИМП. МАВРИКИЙ И ИРАКЛИЙ

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Византийските монети са от съкровището, което е намерено край входната кула на византийската крепост Кастра Рубра. Монетите са сечени от имп. Маврикий и Ираклий.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

ЧАСТ ВТОРА ОБЕКТИ НА ПРИРОДНОТО НАСЛЕДСТВО В ОБЩИНА ХАРМАНЛИ

КАТЕГОРИЯ А - ЗАЩИТЕНИ МЕСТНОСТИ И ПРИРОДНИ МЕСТА

КАТЕГОРИЯ В - ДЪРВЕТА

КАТЕГОРИЯ С - ПТИЦИ

**КАТЕГОРИЯ D - ФЛОРА – ТИПИЧНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ ЗА ОБЩИНА
ХАРМАНЛИ**

**КАТЕГОРИЯ Е - ФАУНА – ТИПИЧНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ ЗА ОБЩИНА
ХАРМАНЛИ**

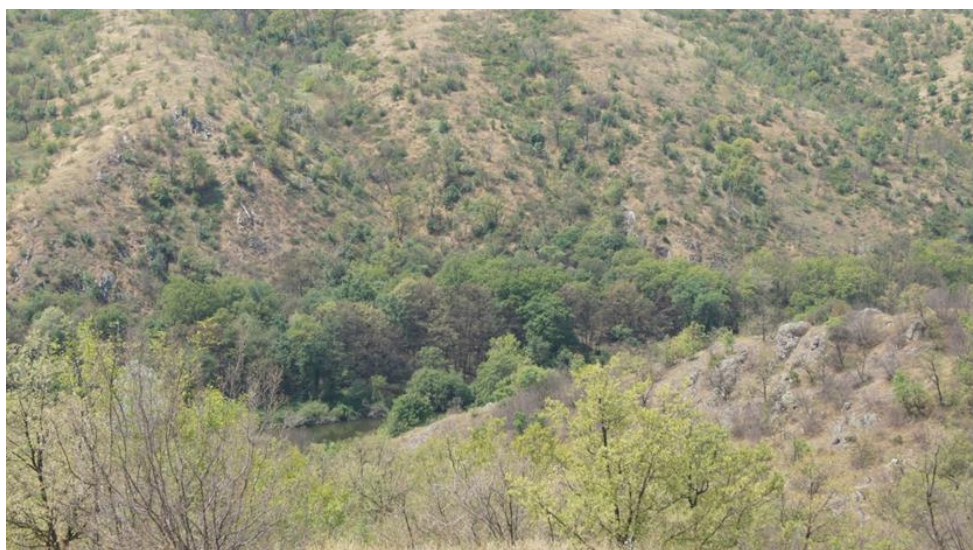
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

КАТЕГОРИЯ А - ЗАЩИТЕНИ МЕСТНОСТИ И ПРИРОДНИ МЕСТА

А1. ЗАЩИТЕНА МЕСТНОСТ - ДЕФИЛЕТО – ОЛУ ДЕРЕ

Местоположение: Обхваща землищата на гр. Харманли, с. Остър камък, с. Поляново, с обща площ 1273.22 хектара.

А1. ЗАЩИТЕНА МЕСТНОСТ „ДЕФИЛЕТО“

Местността „Дефилето“ е обявена за защитена местност със Заповед No.3751 от 30.11.1973 г. за целите на:

1. Опазване на: термофилни и субсредиземноморски дъбови гори, крайречни формации от върби (*Salix spp.*), смесени ясеново-елшови групировки край реките (*Fraxinus excelsior - Alnus glutinosa*);
2. Опазване на защитени животински видове като: жаба дървесница (*Hyla arborea*), балканска чесновница (*Pelobates syriacus balcanicus*), жълтокоремник (*Pseudopus apodus*), змия червейница (*Typhlops vermicularis*), смок мишкар (*Zamenis longissimus*), пъстър смок (*Elaphe sauromates*), турска боа (*Eryx jaculus*), обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), черен щъркел (*Ciconia nigra*), късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), малък ястреб (*Accipiter nisus*), голям ястреб (*Accipiter*

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

gentiles), орел змияр (*Circaetus gallicus*), малък орел (*Hieraaetus pennatus*), малък креслив орел (*Aquila pomarina*), белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), осояд (*Pernis apivorus*), черна каня (*Milvus migrans*), сокол скитник (*Falco peregrinus*), сокол орко (*Falco subbuteo*), бухал (*Bubo bubo*) и турилик (*Burhinus oedicephalus*), лалугер (*Spermophilus citellus*), пъстър пор (*Vormela peregusna*) и видра (*Lutra lutra*) и др.

Най често срещани са видове птици и представители на флора и фауна в местността „Дефилето“ са:

- Белия щъркел (*Ciconia ciconia*)
- Черния щъркел
- Сива чапла
- Кактус

В защитена местност Дефилето попадат: Водопад Куру-Дере, язовир Кюмурлука и водопад на река Кюмурлушка.

A1. Водопад на река КУРУ-ДЕРЕ

Природна забележителност, обявена със Заповед No.3796 от 11.10.1965 г

Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХАРМАНЛИ“

72

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

А1. Водопад на р. Куру дере - Природна забележителност

А2. Язовир Кюмурлука

Язовирът е подходящ да се използва риболов, за напояване, за еко и воден туризъм, в т.ч. преходи и пътувания с интерес към орнитология - наблюдение на птици, растения, наблюдение на дивите животни, фототуризм, катерене и природни забележителности, планинско и шосейно колоездене, водни спортове – кану каяк и др. Намира се на 3 км. южно от гр.Харманли по пътя за гр.Маджарово. Ежегодно на него се провежда кръг от републиканският шампионат по корабомоделизъм в рамките на празниците на гр. Харманли.

А3. Водопад на р. Кюмурлушка

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Водопадът се образува се при вливането на река Кюмурлушка в река Харманлийска /Олу дере/. Водопадът е обявен за природна забележителност. със Заповед No.3796 от 11.10.1965 г.

А3. Природна забележителност: водопад на река Кюмурлушка

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

A2. ЗАЩИТЕНА МЕСТНОСТ „САЗЛЪКА“ - НАХОДИЩЕ НА БЛАТНО КОКИЧЕ Местоположение: Община Харманли, населено място: с. Бисер, площ: 35.8 хектара. Местността е обявена за природна забележителност със Заповед No.468 от

30.12.1977 г.

A2. ЗАЩИТЕНА МЕСТНОСТ „САЗЛЪКА“

Целта на обявяване на местността е опазване на находище на блатно кокиче. Блатното кокиче са род многогодишни растения. В България се среща обикновеното блатно кокиче. Родът на блатното кокиче *Leucojum* включва 12 вида растения. Среща се по мокри, засенчени места и покрай реки, както и във влажни лонгозни гори. Използва се в медицината заради съдържанието на алкалоида галантамин, важен за производство на нивалин за лечение на детски паралич.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

A2. ЗАЩИТЕНА МЕСТНОСТ „САЗЛЪКА” – НАХОДИЩЕ БЛАТНО КОКИЧЕ

A3. ЗАЩИТЕНА МЕСТНОСТ „БАКЪРЛИЯ“

Местоположение – включва землището на село Изворово, община Харманли и село Йеросалимово, община Любимец, област Хасково. Защитената местност има площ от 387,20 ха.

Местността е обявена за защитена със заповед № РД – 472 от 11.08.2001 г. на МОСВ (ДВ 47 / 2001 г.) по предложение на Софийския университет и със съдействието на БДЗП.

Целта на обявяването за защитена местност е дългосрочно опазване на популации на застрашени видове земноводни, влечуги, птици, бозайници и растения със световно и европейско значение, както и на типични за Сакар скални пейзажи и местообитания.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

„Бакърлията” обхваща част от долината на река Бакър дере и прилежащите склонове на Сакар планина. На това място речната долина е тясна, стръмна и скалиста. Скалите са многобройни, но не високи, повечето не надвишават няколко метра. Разположени са мозаечно сред храсталаци от драка и разредени дъбови гори.

Сред влечугите, срещащи се тук са: пъстрият смок, вдлъбнатоочелият смок, смокът мишкар, пясъчната боа, змиегушерът, шипобедрената и шипоопашатата костенурки. Земноводните са няколко вида, включително вписаната в Червената книга на България балканска чесновница. Тук са установени 96 вида птици, от които 32 са с неблагоприятен статус в Европа. Мястото е едно от най-важните в страната за опазването на белоопашатия мишелов, черния щъркел и малкия креслив орел. От бозайниците се срещат лалугерът, горският сънливец, благородният елен, сърната, чакалът. Горите са ксеротермни дъбови гори от благуна, виргилиев дъб и космат дъб, в които участват и келяв габър, мъждрян, полски клен. Големи площи са заети от сухолюбиви тревни съобщества в съчетание с храсталаци от драка, шипка, смрадлика и единични дъбови дървета.

А3. ЗАЩИТЕНА МЕСТНОСТ „БАКЪРЛИЯ“

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Най често ценни преобладаващи видове в местността са шипобедрена (*Testudo graeca*) и шипоопашата (*Testudo hermanni*) сухоземни костенурки, които са световно застрашени видове, вписани в Червения списък на Международния съюз за защита на природата (IUCN-2006) и са приоритет за опазване от редица международни конвенции.

Ценни птици в местността са Царския орел и скалистия орел.

Преобладаващите дървесни и храстовидни видове са Източен чинар (*Platanus orientalis*) - вписан в Червената книга на България, блаgun, келяв габър, мъждрян, шипка, къпина и др.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Мъждрянът, типичен за местността е наричан също бял ясен, е вид дребен ясен, много здраво дърво, използва се за направа на сапове за брадви, кирки и др. Има бели кичурести цветове. Мъждрянът може да достигне височина 20 m и диаметър 60 cm, но по-често остава с по-малки размери.

Драката, също типична за местността е бодлив храст със силно разклонено от основата стъбло, високо 2-3 m. Разпространен е в низините и предпланините почти в цяла България, до към 600 m надморска височина, из храсталаци и разредени дъбови гори. Плодът е суха, полусферична, неразпуклива костилка, обкръжена по средата с дисковидно, вълнообразно по края, крило. Цъфти от юни до септември, плодовете узряват от юли до ноември, когато е и времето за събиране на дрогата. Плодовете съдържат рамноглюкозиди, познати във фармацията като очистителни на дебелото черво. Използват се във вид на отвара.

Смрадлика или позната още като Тетра е дърво до 12 метра или храст, висок до 5 метра. Клоните му имат червеникава гладка кора и жълта дървесина. Листата са елиптически или яйцевидни с ясно видимо жилкуване. Отдолу са сивозелени, а отгоре тъмозелени, с характерна миризма. През есента те почервяват. Цветовете са зеленикаво-беледи, двуполови, събрани в съцветие - метлица, с петлистна чашка, петлистно венче и 5 тичинки разположени между венчелистчетата. Цветните дръжки са покрити с дълги власинки. След прецъфтяването на цветовете дръжките се покриват с розови, зеленикави или червеновиолетови власинки. Плодът е черен и гол.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Бяла върба

Капина

Обикновената шипка е вид диворастяща роза. Тя представлява многогодишен, бодлив, силно разклонен храст със стъбла, достигащи 1 до 5 m дължина. Шипката цъфти през месеците май до юли, цветовете са бледорозови до бели с диаметър 4-6 cm и с по пет венчелистчета. Плодовете (шипки) узряват през есента и са овални, червено-оранжеви, с размер 1-2 cm, месести, пълни с множество космати семена.

А4. ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ ПО НАТУРА 2000 ЗА ОПАЗВАНЕ НА ДИВИТЕ ПТИЦИ

А4.1.ХАРМАНЛИЙСКА РЕКА - С КОД BG0002092

Местоположение – в община Харманли обхваща землищата на Остър камък -54448, Поляново -57 434 и град Харманли -77181.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Местността е одобрена с решение на Министерски съвет № 122 от 02.03.2007г. (публикувано в ДВ бр. 21 от 09.03.2007г.) и издадена на Министъра на околната среда и водите Заповед № РД-843/17.11.2008г.

Река Харманлийска /Олу дере/е местообитание на редица редки видове животни и растения, което я прави привлекателна за орнитоложки туризъм, фототуризм, велотуризм, отдых и други форми на природо-познавателен туризъм. В защитената местност могат да се карат каяци и други видове лодки.

Подходяща е за колоездене или просто пикник сред природата и за риболов на бабушката, червеноперката, костура и каленика. Също така местността може да се посещава от ученически групи с образователна цел.

Предмет на опазване са :

- Горска чучулига - *Lullula arborea*
- Червеногърба сврачка - *Lanius collurio*
- Голям маслинов присмехульник - *Hippolais olivetorum*
- Късопръста чучулига - *Calandrella brachydactyla*
- Градинска овесарка - *Emberiza hortulana*
- Дебелоклюона чучулига - *Melanocorypha calandra*

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

А4.1. РЕКА ХАРМАНЛИЙСКА /ОЛУ ДЕРЕ/

Земноводни, които най често обитават територията на защитената местност са Вдлъбнато чел смок /*Malpolon monspessulanus*/ и Змиегущер /*Ophisaurus apodus*/.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

A1.Защитена местност Дефилето и A4.1. Харманлийска река

Харманлийска река се намира в югоизточната част на Горнотракийската низина. Обхваща хълмист район около долината на Харманлийска река, западно от град Харманли. На север граничи с главен път Е80 , на запад със селата Брягово и Родопи. Южната граница преминава над село Остър камък, а на изток е град Харманли. В тази си част реката формира дълбоко дефиле с вертикални скални стени, заобиколено от пасища, широколистни гори и храсталаци.

Горите са смесени предимно от цер /*Quercus cerris*/ и келяв габър /*Carpinus orientalis*/ с участие на средиземноморски елементи. Откритите пространства са обрасли с

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

ксеротермни тревни съобщества и ефемерни видове. Пасищата са частично обрасли с драка */Paliurus spina-cristi/* и единични дървата. По поречието на Хармалийска река крайречната растителност е представена от върба */Salix spp./*, бряст */Fraxinus excelsior/* и елша */Alnus glutinosa/*.

В района на Харманлийска река са установени 149 вида птици, от които 28 са включени в Червената книга на България (1985). От срещаните се видове 35 са от европейско природозащитно значение (SPEC) (BirdLife International, 2004). Като световно застрашен в категория SPEC1 е включен 1 вид – малкия корморан */Phalacrocorax pygmaeus/*, а като застрашени в Европа съответно в категория SPEC2 - 20 вида, в SPEC3 - 42 вида. Мястото осигурява подходящи местообитания за 45 вида, включени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 41 са вписани също в приложение I на Директива 79/409 на ЕС. Районът на Харманлийска река е едно от най-важните места в страната от значение за Европейския съюз за опазване на големия маслинов присмехулик */Hippolais olivetorum/* и дебелоклюнатата чучулига */Melanocorypha calandra/*, които гнездят тук в значими количества. Късопръстата чучулига */Calandrella brachydactyla/* също има представителна гнездова популация тук.

През 2005 година територията е обявена от BirdLife International за Орнитологично важно място.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

А4.2.ЗАЩИТЕНА ЗОНА РАДИНЧЕВО - С КОД BG0002020

Местоположение - защитена зона Радинчево обхваща землищата на Бисер, Доситеево, Изворово и Рогозиново, общ.Харманли. Местността е одобрена за защитена с решение на Министерски съвет № 122 от 02.03.2007г. (публикувано в ДВ бр. 21 от 09.03.2007 г.) и издадена на Министъра на околната среда и водите Заповед № РД-783/29.10.2008 г.

Защитена зона Радинчево представлява скалист, на места ерозиран район с храстова растителност и гори в Югозападен Сакар. Разположен е на левия бряг на река Марица, като на изток достига от село Йерусалимово общ.Любимец - до село Изворово, общ.Харманли и на север - между селата Оряхово - Коларово, общ.Харманли а на запад - до черен път, минаващ от север на юг по билото над Голямата река.

В района преобладават откритите пространства - селскостопански земи и ливади обрасли с ксеротермни тревни съобщества с преобладаване на белизма /*Dichanthium*

Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХАРМАНЛИ” 85

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

ischaetum/, луковична ливадина /*Poa bulbosa*/ и др. и по-рядко с мезоксеротермна тревиста растителност. На места, разпръснато в цялата местност, има храсталаци от драка /*Paliurus spina-christi*/, примесени със смин /*Jasminum fruticans*/, в съчетание с ксеротермни тревни формации със средиземноморски елементи, напр. дамска челебитка /*Nigella damascena*/.

Горите обхващат едва една трета от територията. Те са първични смесени широколистни гори от космат /*Quercus pubescens*/ и виргилиев /*Quercus virgiliana*/ дъб със средиземноморски елементи, на места възникнали вторично, като често са примесени и с келяв габър /*Carpinus orientalis*/ (Бондев, 1991).

А4.2. ЗАЩИТЕНА ЗОНА „РАДИНЧЕВО” - КОД BG0002020

Предназначението на защитената зона е:

- Опазване и поддържане на местообитанията на описаните по-долу застрашени видове птици съгласно чл. 6, ал.1, т.3 от Закона за

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

биологичното разнообразие, по време на гнездене и миграция за постигане на техния благоприятен природозащитен статус;

- Подобряване на местообитанията и осигуряване на условия за задържане на дроплата */Otis tarda/* в района по време на миграция;
- Повишаване естествеността на горските местообитания;
- Поддържане на речните и крайречните местообитания по река Марица, като хранителна територия за черния щъркел, гнездово местобитание за черната каня и като място за почивка по време на миграция и зимуване на малкия корморан */Phalacrocorax pygmeus/*, големия корморан */Phalacrocorax carbo/*, голямата бяла */Egretta alba/*, ръждивата */Ardea purpurea/* и нощната */Nycticorax nycticorax/* чапли по време на миграция и зимуване;
- Опазване и поддържане на биологичното разнообразие в района, като предпоставка за стабилността на екосистемите, осигуряващи благоприятния природозащитен статус и жизнеспособността на популациите на видовете, обект на опазване;
- Природосъобразно ползване на природните ресурси и устойчиво развитие на общностите, гарантиращо благоприятния природозащитен статус на видовете, обект на опазване.

Защитена зона Радинчево е представителен район за видове птици характерни за сухите тревни местообитания. На територията му са установени 119 вида птици, от които 25 вида са включени в Червената книга на България (1985). От срещащите се видове 54 са от европейско природозащитно значение (SPEC) (BirdLife International, 2004). Като световно застрашени в категория SPEC1 са включени 4 вида, а като застрашени в Европа съответно в категория SPEC2 - 19 вида, в SPEC3 - 31 вида. Районът осигурява

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

подходящи местообитания за 36 вида, включени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. Тридесет и четири от тях са вписани също в приложение I на Директива 79/409 на ЕС и повече от половината от тях имат значителни гнездови популации тук. Радинчево е едно от най-важните места в страната от значение за Европейския съюз за

дебелоклюната чучулига /*Melanocorypha calandra*/, където този вид гнезди в значителни количества. Белоопашатия мишелов /*Buteo rufinus*/, черният щъркел /*Ciconia nigra*/, совоокият дъждосвирец /*Burchinus oedicnemus*/ и белочелата сврачка /*Lanius nubicus*/ също имат представителни популации в Радинчево. По време на миграция района са наблюдавани малкият корморан /*Phalacrocorax pygmeus*/, ливадният дърдавец /*Crex crex*/, а в близкото минало и голямата дропла /*Otis tarda*/ (Борисов, 1988).

Около 7% от територията е под законова защита, съгласно националното природозащитно законодателство, чрез обявяването на Защитена местност “Бакърлията” през 2001 г. Целта е да се опазят редки видове влечуги, птици, бозайници и растения, както и характерни за Сакар планина местообитания. През 1997 г. територията е обявена от BirdLife International за Орнитологично важно място.

Видове по чл. 6, ал.1, т.3, определени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие:

Черен щъркел /*Ciconia nigra*/, Бял щъркел /*Ciconia ciconia*/, Осояд /*Pernis apivorus*/, Черна каня /*Milvus migrans*/, Египетски лешояд /*Neophron percnopterus*/, Степен блатар /*Circus macrourus*/, Ливаден блатар /*Circus pygargus*/, Белоопашат мишелов /*Buteo rufinus*/, Малък креслив орел /*Aquila pomarina*/, Малък орел /*Hieraetus pennatus*/, Ливаден дърдавец /*Crex crex*/, Турилик /*Burhinus oedicnemus*/, Козодой /*Caprimulgus europaeus*/, Сирийски пъстър кълвач /*Dendrocopos syriacus*/, Дебелоклюна

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

чучулига */Melanocorypha calandra/*, Късопръста чучулига */Calandrella brachydactyla/*, Горска чучулига */Lullula arborea/*, Полска бъбрица */Anthus campestris/*, Голям маслинов присмехулик */Hippolais olivetorum/*, Червеногърба сврачка */Lanius collurio/*, Белочела сврачка */Lanius nubicus/*, Градинска овесарка */Emberiza hortulana/*.

Типични преставителит за местността са птиците осояд */Pernis apivorus/* и дропла */Otis tarda/*, а от бозайниците видра */Lutra lutra/*, пъстър пор */Vormela peregrusna/* и лалугер */Spermophilus citellus/*.

А4.3. ЗАЩИТЕНА ЗОНА САКАР - С КОД BG0002021

Местонахождение: обхваща землищата на с.Дрипчево, с.Изворово и с.Черепово, в община Харманли. Одобрена с решение на Министерски съвет № 802 от 04.12.2007 г. (публикувано в ДВ бр. 107 от 09.03.2007 г.) и Заповед № РД-758/19.08.2010 г. издадена на Министъра на околната среда и водите

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

A4.3.ЗАЩИТЕНА ЗОНА САКАР – С КОД BG0002021

Сакар планина е едно от най-наситените с грабливи птици и средиземноморски видове места в страната. Богатата орнитофауна е причина по-голямата част от планината да бъде обявена за „орнитологично важно място”, а в последствие и за защитена зона от типа зони съгласно Директива 79/409/ЕЕС (за птиците) „САКАР», с код BG0002021 и с обща площ 125 707,12 ha.

Защитената зона обхваща нископланински район със заоблени хълмове и сравнително отворени долини на малки реки, притоци на Марица и Тунджа, в близост до държавната граница с Турция с надморска височина от 50 до 856 м.

Обект на опазване са редките и защитени видове птици, които гнездят, зимуват или се срещат в зоната по време на миграция. Сред тях е и царският орел, за който Сакар е най-важния район в страната, защото тук гнездят 10 двойки или половината от българската популация на вида.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

С влизането на Заповед № РД-758/19.08.2010 г. в сила се забранява изграждането на нови фотоволтаични паркове, вятърни генератори и небезопасени за птици електропреносни мрежи. Забранява се също и откриването на нови кариери, рудници и мини, използването на пестициди и промяната на ландшафта при експлоатацията на земеделските земи в зоната.

Предмет на опазване в защитена зона „Сакар“ с код BG0002021 са следните видове птици:

Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), Гривеста чапла (*Ardeola ralloides*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Белоока потапница (*Aythya nyroca*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Осояд (*Pernis apivorus*), Египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), Белоглав лешояд (*Gyps fulvus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Голям креслив орел (*Aquila clanga*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraaetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Белошипа ветрушка (*Falco naumanni*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Малък сокол (*Falco columbarius*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Речна рибарка (*Sterna hirundo*), Белобуза рибарка (*Chlidonias hybridus*), Черна рибарка (*Chlidonias niger*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бърбрия (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Белочела сврачка (*Lanius nubicus*), Черногърбо каменарче (*Oenanthe pleschanka*), Мустакато шаварче (*Acrocephalus melanopogon*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Голям маслинов присмехулник (*Hippolais olivetorum*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*) и Белочела сврачка (*Lanius nubicus*)

Защитените видове по чл. 6, ал. 1, т. 4 от Закона за биологичното разнообразие са:

Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Голям гмурец (*Podiceps cristatus*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), Сива гъска (*Anser anser*), Бял ангъч (*Tadorna tadorna*), Сива патица (*Anas strepera*), Зимно бърне (*Anas crecca*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Шилоопашата патица (*Anas acuta*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Клопач (*Anas clypeata*), Червеноклюна потапница (*Netta rufina*), Кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Северен мишелов (*Buteo lagopus*), Степен орел (*Aquila nipalensis*), Черношипа ветрушка (Керкенез) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Воден дърдавец (*Rallus aquaticus*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Лиска (*Fulica atra*), Стридожд (*Haematopus ostralegus*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Малка бекарина (*Limnocryptes*)

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

minimus), Средна бекасица (*Gallinago gallinago*), Горски бекас (*Scolopax risticola*), Малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*), Малък зеленоног водобегач (*Tringa stagnatilis*), Голям зеленоног водобегач (*Tringa nebularia*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Късокрил кюкавец (*Actitis hypoleucos*), Речна чайка (*Larus ridibundus*), Малка черногърба чайка (*Larus fuscus*), Белокрила рибарка (*Chlidonias leucopterus*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

КАТЕГОРИЯ В – ДЪРВЕТА

В1. ВЕКОВЕН ДЪБ НА 400 ГОДИНИ

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

По предложение на община Харманли през 2012 г. дървото е обявено за вековно със заповед на Министъра на околната среда и водите.

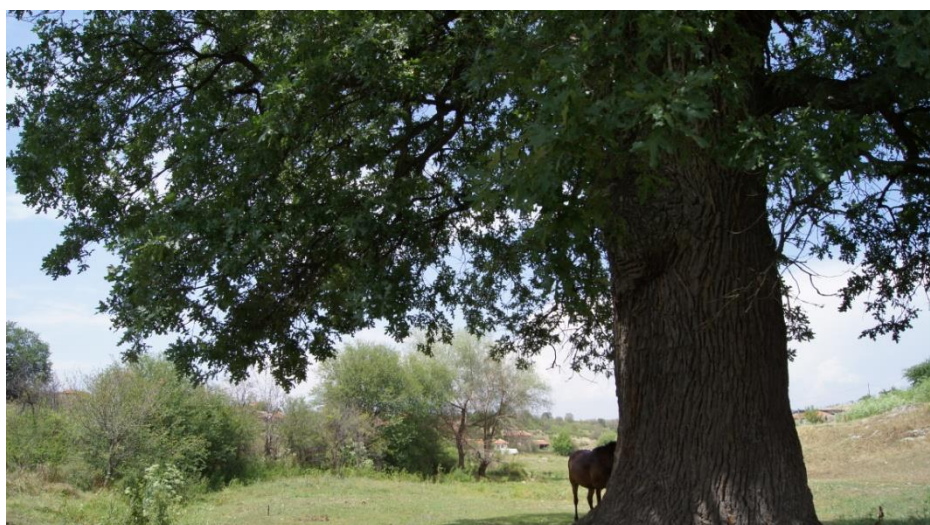
В2. ВЕКОВНО ДЪРВО В ЗАЩИТЕНА МЕСТНОСТ САЗЛЪКА

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

ВЗ. ВЕКОВНО ДЪРВО/ДЪБ/ НА 500 ГОДИНИ В СЕЛО ОСТЪР КАМЪК

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

**В4. ИЗТОЧЕН ЧИНАР (PLATANUS ORIENTALIS)- ВПИСАН В ЧЕРВЕНАТА
КНИГА НА БЪЛГАРИЯ**

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

В5. БЛАГУН

Благунът е широколистно листопадно дърво, високо до 30 метра. Младите клонки в началото са овласени, а по-късно - голи. Листата са дълбоко нарязани, дълги 10 – 18 см, събрани в розетка на върха на клонката; от долната страна са гъсто овласени. Жълдите са приседнали или на къса дръжка.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

В6. КЕЛЯВИЯТ ГАБЪР

Келявият габър е дърво, високо до 12 m или храст, кората му е гладка и тъмносива, стъблото му е криво и ребристо, листата му са между 2 и 6 cm и по-дребни от тези на обикновения габър. По ръба те са двойно назъбени, отгоре са тъмнозелени и лъскави, а отдолу - светлозелени. Плодната люспа напомня малък асиметричен лист. Среща се по сухи каменисти места в долния и среден планински пояс до 900m надморска височина.

КАТЕГОРИЯ С - ПТИЦИ

С1. БЯЛ ЩЪРКЕЛ /CICONIA CICONIA/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

С2. ЧЕРЕН ЩЪРКЕЛ

Черният щъркел се отличава със следните характеристики: дължина на тялото - 95-100 см, размах на криле - 185-205 см, тегло - 3 кг. Възрастните са големи блатни птици с черни горни части (глава, шия, гърди, гръб и криле), по които има златистопурпурни и зеленикави отблясъци. Останалата част от перушината е чисто бяла. Човката и краката са червени. Когато лети, частта под крилето е черна с бял

Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХАРМАНЛИ“

99

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

триъгълник в основата на крилото. Шията е изпъната при полет. Малко по-малък е от белия щъркел.

Човката и краката са отначало жълти (когато са в гнездо), но после стават бежово-розови, когато се научат да летят (след около 3 месеца). Най-често се среща се в село Бисер. Гнездото им е голямо, като може да достигне диаметър 1,5 м и ширина 1 м. Възрастните го строят върху голям и здрав клон на голямо дърво (дъб или бук), като гнездото се намира на 12-25 м от земята. Друго възможно разположение на гнездото е някоя скала. Гнездото се строи от двамата родители, като понякога те използват изоставено гнездо на някоя граблива птица. Ако мястото е тихо и спокойно, двойката може да използва едно и също гнездо години наред.

С4. ЦАРСКИ ОРЕЛ

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Царският орел е един от най-едрите орли в България. Размерите на тялото варират от 72 до 84 сантиметра, а размахът на крилата е между 180 и 215 сантиметра. Възрастните птици са тъмно кафяви, почти черни, с много характерен златист цвят на задната част на главата и шията. Обикновено има две бели петна на раменете. Възрастно оперение се достига между 4-тата и 6-тата година. Видът е изчезнал напълно от някои страни и затова за България е изключително важен. Хората в миналото (а редица възрастни хора днес/ са го наричали още кръстат заради белите петна и го почитали го като свещена птица, която пази реколтата от бури.

Царският орел е една от най-редките птици, не само в България, но и в света. Включен е в Световния червен списък. В България са известни само 20 гнезда, 10 от които в Сакар планина. В Източните Родопи има само едно гнездо.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

С4. СКАЛЕН ОРЕЛ

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

С5.СИВАЧЯ ПЛА

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

С6. ГОРСКА ЧУЧУЛИГА /LULLULA ARBOREA/

С7. ГОЛЯМ МАСЛИНОВ ПРИСМЕХУЛНИК /HIPPOLAIS OLIVETORUM/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

С8. ГРАДИНСКАТА ОБЕСАРКА /EMBERIZA HORTULANA/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

С9. ОСОЯД /PERNIS APIVORUS/

С10. ДРОПЛА /OTIS TARDA/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

С11. МАЛЪК КРЕСЛИВ ОРЕЛ /AQUILA POMARINA/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

С12. БЕЛОЧЕЛА СВРАЧКА /LANIUS NUBICUS/

С13. МЪЖКА ЗЕЛЕНИКА

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

С14. ЖЪЛТА СЪРЧИОПАШКА / MOTACILLA FLAVA/

С15. СИВА ОБЕСАРКА / EMBERIZA CALANDRA/

Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХАРМАНЛИ“ 109

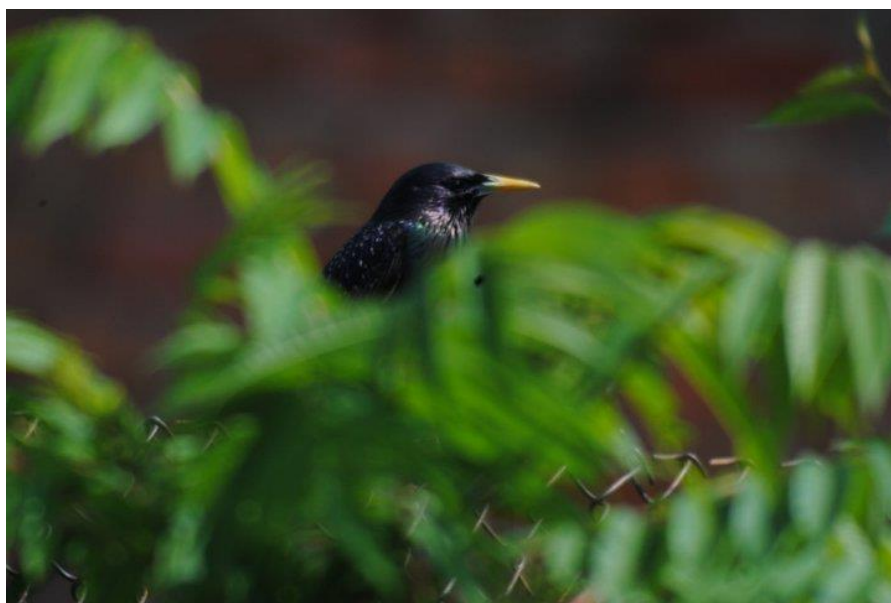
Х А Р М А Н Л И
2 0 1 3

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

С16. ОБИКНОВЕН СКОРЕЦ /STURNUS VULGARIS/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

С17. ОБИКНОВЕН ПЧЕЛОЯД /MEROPS APIASTER/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

D. ФЛОРА – ТИПИЧНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ ЗА ОБЩИНА ХАРМАНЛИ

D1. КАКТУС (*Opuntia echios*)

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

D2. БЛАТНО КОКИЧЕ (*Leucojum aestivum* L.)

D3. НИСКО СРЕЩНИЧЕ / *AJUGA CHIA*/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

D4. НИСКА ПЕРУНИКА / IRIS PUMILA/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

D5. ЛЕЧЕБНА РУЖА /ALTHAEA OFFICINALIS/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

D6. КОСТОВА ТЛЪСТИГА / SEDUM GRISEBACHII/

D7. ЧЕРВЕНА СЪСЪНКА /ANEMONE PAVONINA/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

D8. ЖЛЕЗИСТА СЛАБОНОГА /IMPATIENS GLANDULIFERA/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

D9. ЛОЗОВИДЕН ПОВЕТ / CLEMATIS VITICELLA/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

D10. СИНТЕНИСОВА ПЕРУНИКА / IRIS SINTENISI/ С. ОВЧАРОВО

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

D11. КЪКЛИЦА / AGROSTEMMA GITNAGO/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

D12. ГОЛЯМА ТЕЛЧАРКА / POLYGALA MAJOR/

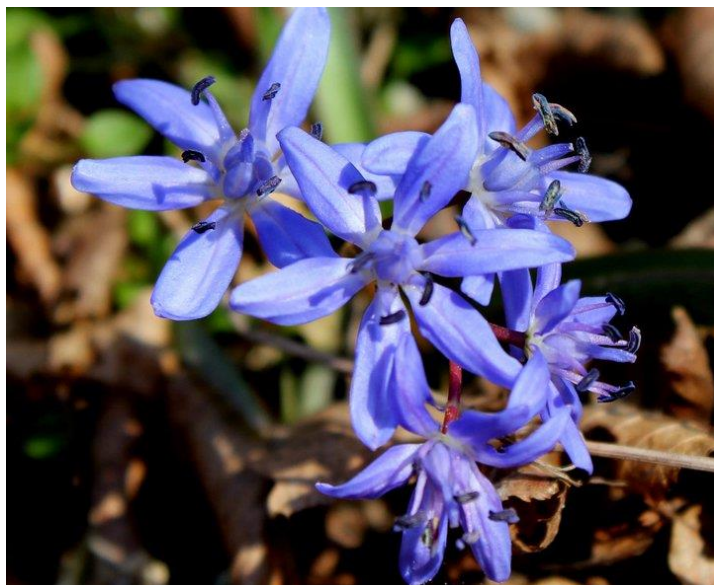
D13. КОНОПОВА РУЖА /ALTHAEA CANABINA/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

D14. ОБИКНОВЕН СИНЧЕЦ / SCILLA BIFOLIA /

D15. ЧЕРВЕНА МЪРТВА КОПРИВА - /LAMIAM PURPUREUM/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

D16. ЖЪЛТ МИНЗУХАР / CROCUS FLAVUS/

D17. КИЧЕСТО ПЛЮСКАВИЧЕ - /SILENE COMPARSTA/-С. ЧЕРЕПОВО

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Е. ФАУНА – ТИПИЧНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ ЗА ОБЩИНА ХАРМАНЛИ.
Е1. ШИПОБЕДРЕНА СУХОЗЕМНА КОСТЕНУРКА/TESTUDO GRAECA/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Е2. ШИПОПАШАТА СУХОЗЕМНА
КОСТЕНУРКА /TESTUDO HERMANNI/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Е3. РОДОПСКИ ЩИПОК /COBITIS RHODOPENESIS/

нов за науката вид, открит 1996 г .

Е4. ПЕЩЕРЕН ДЪЛГОКРИЛ ПРИЛЕП

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Е5. ЗМИЕГУЩЕР /OPHISAURUS APODUS/

Е6. ВДЛЪБНАТОЧЕЛ СМОК /MALPOLON MONSPESSULANUS/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Е7. ВИДРА /LUTRA LUTRA/

Е8. ПЪСТЪР ПОР /VORMELA PEREGRUSNA/

Е9. ЛАЛУГЕР /SPERMOPHILUS CITELLUS/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Ф. ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ХАРМАНЛИ

На територията на горското стопанство Харманли има сравнително добри условия за билкосъбиране. Годишно има възможност за събиране на около 3 тона билки (лайка, жълт кантарион, подбел, мащерка, риган, цвят от бяз, глог и др.), 3 тона диворастящи горски плодове и около 4 тона горскоплодни култури от орех, бадеми и лешник. Диворастящи гъби могат да се събират приблизително 1,5 тона годишно.

В Община Харманли се срещат над 90 вида лечебни растения.

С най-голямо разпространение по данни на лесоустройствен проект на ОП „ГК“, защитени лечебни растения са: Нежен микропирум, Блатно кокиче, Костова тлъстига, Бяла Лупина, Кълбетса детелина, Южна глушина, Грудков здравец, морковидна стефанофия, теснолистен ручейник, Игликова айважива, Сребърниева айважива, Хибридно винче, Върбинкова какула, Линдерния, Жлезист лопен, Поречолистен лопен, Белардиев живовляк, Световна самогриска, Беззащитна метличина, Стоянова дрипавка, хибридно паче гнезо.

Съгласно изискванията на Закона за лечебните растения са забранени събирането, изкупуването, търговията и преработката за промишлени и търговски цели на билки от 27 вида лечебни растения от естествени находища / червен божур, зърнастец

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

елшовиден, лечебна иглика, лазаркиня, лудо биле, лечебен ранилист, решетка безстъблена, лютива тлъстига, трън кисел, шапиче и др.

Според хорологичния атлас на лечебните растения и голяма билкова енциклопедия, в района на община Харманли се срещат следните видове лечебни растения: жълт равнец, бял равнец, камшик лечебен, черна елша, лечебна ружа, багривно подрумиче, обикновен и черен пелин, парички, змийско мляко, синя жлъчка, обикновен дрян, тетра, червен глог, кукувича прежда, ветрогон, горска ягода, росопас, жаблек, бударица, еньовче, градско омайниче, голо и влакнесто изсипливче, червен и жълт кантарион, гингер, маточина, шипка, черен бъз, бъзак, теснолист и широколист жиловляк, дива тиква, Бенедиктински трън, обикновена леска, Мразовец-есенен минзухар, смрадлика, елшовиден зърнастец, мъждрян, лечебен росопас, Жаблек, Синя тинтява, Жълт мак, Бръшлян, обикновена луличка, лечебна комунига, мащерка, обикновена мента, бодлив гръмотън, обикновен риган, драка, пипериче обикновено, чобанка хибридна, Панцетовиден и голям живовляк, голяма телчарка, пача трева, пълзящо прозорче, лечебна иглика, трънка, дребнолистна липа, трабузан/бабини зъби/подбел, пъстроцветен висок лопен, върбинка лечебна, великденче лечебно, миризлива теменуга, трицветна теменуг, малина, бодлив залист, бяла върба, нисък тревист бъз, бяла върба, черен бъз, възловато живениче, черно кучешко грозде, офика, черен оман/заралистче/, коприва обикновена, вратига.

F1. ЖЪЛТ РАВНЕЦ / *Achillea clypeolata* S. S./

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

F2 . БЯЛ РАВНЕЦ /*Achillea millefolium* L./

F3. БЕНЕДИКТИНСКИ ТРЪН / *Cnicus Benedictus* L.

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

F4. МАЩЕРКА / *Thymus serpyllum*/

F5.ВИСОК ЛОПЕН

/Verbascum phlomoides s. thapsiforte/

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

F6. БЯЛА ДИВА ТИКВА / *Bryonia dioica* /

F7 ЛЕЧЕБНА КОМУНИГА / *Melilotus officinalis* /

Каталогът е разработен в екип от:

Даниела Борисова – Еколог на община Харманли

Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХАРМАНЛИ“

134

Х А Р М А Н Л И

2 0 1 3

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
 Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
 Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

Доц.д-р Тошо Спиридонов – Директор Исторически музей Харманли

Доц.д-р Генка Рафаилова – Експерт Маркетинг в туризма

Код	Обект на културо-историческото наследство	Стр.
	Категория а – АРХИТЕКТУРНИ ОБЕКТИ	25
а1.	ТРАКИЙСКИ ОБЕКТИ	25
а1.1.	Долмен в землището на с. Черепово.	25
а1.2.	Долмен край с. Изворово	25
а1.3.	Долмен „Каменната къща”, с. Остър камък	26
а1.4.	Менхир „Чучул камък”	27
а1.5.	Могила от късната бронзова епоха в м. Йоргови могили	28
а1.6.	Светилище край с.Доситеево	29
а1.7.	Тракийско светилище край с.Черепово	29
а1.8.	Тракийски жертвен камък край с. Черепово.	30
а2.	ОБЕКТИ ОТ РИМСКА ЕПОХА	30
а2.1.	Крепост „Кастра Рубра”	30
а3.	ОБЕКТИ ОТ СРЕДНОВЕКОВИЕ	33
а3.1.	Керван Сарай в гр.Харманли	33
а3.2.	Гърбавият мост в гр.Харманли	34
а3.3.	Изворът на Белоногата	35
а3.4.	Чешмата край с.Бисер	35
а3.5.	Текето в с.Богомил	36
а4.	ОБЕКТИ ОТ ВЪЗРАЖДАНЕТО	37
а4.1.	Читалище „Дружба” в гр.Харманли	37
а4.2.	Къщи от с.Черна могила	38
а4.3.	Къщи от с.Смирненци	38
	Категория б – ХРИСТИЯНСКИ ЦЪРКВИ И ХРАМОВЕ	39
б1.	Църква “Свети Атанасий” в гр.Харманли	39
б2.	Църква „Св. Иван Рилски” в с. Доситеево	40
б3.	Църква „Св.Илия” с. Поляново	41
б4.	Църква “Св. Георги” в с. Рогозиново	41
б5.	Църква „Св.Неделя” в Черепово	42
	Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХАРМАНЛИ”	135

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
 Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
 Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

b6.	Църква „Св.Георги” в с.Дрипчево	42
b7.	Църква „Св.Троица” в с.Иваново	43
b8.	Църква „Св. Богородица” в с. Българин	44
b9.	Църква в с. Бисер	45
b10.	Храм „Св. Иван Рилски” в гр.Харманли	46
b11.	Камбанарията на църквата в с. Овчарово	47
b12.	Камбанарията на църквата в с. Славяново	48
b13.	Параклис „Св.Трифон”	49
	Категория с – МОНУМЕНТИ И ПАМЕТНИЦИ	50
c1.	Паметник на руските воители	50
c2.	Паметник на героите от с. Бисер, загинали за България	51
c3.	Паметник в гр.Харманли	51
c4.	Паметник на загиналите за България в с. Болярски извор	52
c5.	Паметник от времето на социализма на площада в с. Изворово	52
	Категория d – ИСТОРИЧЕСКИ НАХОДКИ И ЕКСПОНАТИ	53
d1.	Кана от скалното светилище край с. Доситеево	53
d2.	Златна огърлица от м.Йоргови могили	54
d3.	Византийски монети от имп. Маврикий и Ираклий	54

Код	Обект на природното наследство	стр.55
	Категория А – ЗАЩИТЕНИ МЕСТНОСТИ И ПРИРОДНИ МЕСТА	56
A1.	Защитена местност - Дефилето – Олу дере	56
A1.1.	Водопад на река Куру-Дере	57
A1.2.	Язовир Кюмурлука	58
A1.3.	Водопад на р. Кюмурлушка - Природна забележителност	58
A2.	Защитена местност „Сазлъка“ - находище на блатно кокиче	59
A3.	Защитена местност „Бакърлия“	60
A4.	Защитени зони по натура 2000 за опазване на дивите птици	63
A4.1.	Харманлийска река - с код BG0002092	63
A4.2.	Защитена зона Радинчево - с код BG0002020	66
A4.3.	Защитена зона Сакар - с код BG0002021	69
	Категория В - ДЪРВЕТА	72
B1.	Вековен дъб на 400 години	72
B2.	Вековно дърво в защитена местност Сазлъка	72
B3.	Вековно дърво/дъб/ на 500 години в село Остър Камък	73
B4.	Източен чинар / <i>Platanus orientalis</i> /- вписан в Червената книга на България	73
B5.	Благуи	74
B6.	Келяв габър	74
	Категория С - ПТИЦИ	75
	Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХАРМАНЛИ”	136

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
 Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
 Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

C1.	Бял щъркел / <i>Ciconia ciconia</i> /	75
C2.	Черен щъркел / <i>Ciconia nigra</i> /	75
C3.	Царски орел	76
C4.	Скален орел	77
C5.	Сива чапла / <i>Ardea cinerea</i> /	77
C6.	Горска чучулига / <i>Lullula arborea</i> /	78
C7.	Голям маслинов присмехулик / <i>Hippolais olivetorum</i> /	78
C8.	Градинска овесарка	79
C9.	Осояд / <i>Pernis apivorus</i> /	79
C10.	Дропла / <i>Otis tarda</i> /	79
C11.	Малък креслив орел / <i>Aquila pomarina</i> /	80
C12.	Белочела сврачка / <i>Lanius nubicus</i> /	80
C13.	Мъжка зеленика	81
C14.	Жълта стърчиопашка / <i>Motacilla flava</i> /	81
C15.	Сива овесарка / <i>Emberiza calandra</i> /	82
C16.	Обикновен скорец / <i>Sturnus vulgaris</i>	82
C17.	Обикновен пчелояд / <i>Merops apiaster</i> /	83

Категория D – ФЛОРА ТИПИЧНА ЗА ОБЩИНА ХАРМАНЛИ 84

D1.	Кактус	84
D2.	Блатно кокиче	84
D3.	Ниско срещниче / <i>Ajuga chia</i> /	85
D4.	Ниска перуника / <i>Iris pumila</i> /	85
D5.	Лечебна ружа / <i>Althaea officinalis</i> /	86
D6.	Костова тлъстига / <i>Sedum grisebachii</i> /	87
D7.	Червена съсънка / <i>Anemone pavonina</i> /	87
D8.	Жлезиста слабонога / <i>Impatiens glandulifera</i> /	88

Код	Обект на природното наследство	Стр.
D9.	Лозовиден повет / <i>Clematis viticella</i> /	88
D10.	Синтенисова перуника / <i>Iris sintenisii</i> / с. Овчарово	89
D11.	Къклица / <i>Agrostemma githago</i> /	89
D12.	Голяма телчарка / <i>Polygala major</i> /	90
D13.	Конопова ружа / <i>Althaea canabina</i> /	90
D14.	Обикновен синчец / <i>Scilla bifolia</i> /	90
D15.	Червена мъртва коприва / <i>Lamium purpureum</i> /	91
D16.	Жълт минзухар / <i>Crocus flavus</i> /	91
D17.	Кичесто плюскавиче / <i>Silene compacta</i> /-с. Черепово	91

Категория E – ФАУНА ТИПИЧНА ЗА ОБЩИНА ХАРМАНЛИ 92

E1.	Шипобедрена, сухоземна костенурка / <i>Testudo graeca</i> /	92
E2.	Шипоопашата, сухоземна костенурка / <i>Testudo hermanni</i> /	92
E3.	Родопски щипок / <i>Obitis Rhodopensis</i> /	93

Сдружение „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХАРМАНЛИ“	137
--	------------

ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ
Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони
Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013г.

E4.	Пещерен дългокрил прилеп	93
E5.	Вдлъбнатошел смок / <i>Malpolon monspessulanus</i> /	93
E6.	Змиегущер / <i>Ophisaurus apodus</i> /	93
E7.	Видра / <i>Lutra lutra</i> /	94
E8.	Пъстър пор / <i>Vormela peregrusna</i> /	94
E9.	Лалугер / <i>Spermophilus citellus</i> /	94
Категория F ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ		95
F1	Жълт равнец / <i>Achillea clypeolata</i> S. S./	96
F2	Бял равнец / <i>Achillea millefolium</i> L./	96
F3	Бенедектински трън/ <u><i>Cnicus Benedictus</i> L.</u> /	96
F4	Мащерка / <i>Thymus serpyllum</i> /	97
F5	Висок лопен / <i>Verbascum phlomoides</i> s. <i>thapsiforte</i> /	97
F6	Бяла дива тиква / <i>Bryonia dioica</i> /	97
F7	Лечебна комунига / <i>Melilotus officinalis</i> /	97
Автори на каталога		98